# KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2019/2120,

## annettu 24 päivänä kesäkuuta 2019,

## valtiontuesta SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN), jonka Belgia on pannut täytäntöön yrityksen JCDecaux Belgium Publicité hyväksi

*(tiedoksiannettu numerolla C(2019) 4466)*

**(Ainoastaan hollannin- ja ranskankieliset tekstit ovat todistusvoimaisia)**

**(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen määräysten mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]) ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

## 1. MENETTELY

(1) Komissio vastaanotti Clear Channel Belgiumilta, jäljempänä 'CCB', 19 päivänä huhtikuuta 2011 päivätyn kantelun, joka kirjattiin saapuneeksi 26 päivänä huhtikuuta 2011. Kantelu koski Belgian valtiota, jonka väitettiin myöntäneen sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea CCB:n kilpailijalle JCDecaux Street Furniture Belgiumille, jäljempänä 'JCD', entiseltä nimeltään JCDecaux Belgium Publicité SA.

(2) Komissio vastaanotti 29 päivänä toukokuuta 2013 toisen kantelun, jossa väitettiin, että JCD:lle oli myönnetty sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea. Kantelun tekijä, jäljempänä 'toinen kantelun tekijä', on toivonut henkilöllisyytensä pysyvän luottamuksellisena.

(3) Komissio ilmoitti Belgialle 24 päivänä maaliskuuta 2015 päivätyllä kirjeellä päättäneensä aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn väitettyjen tukitoimenpiteiden osalta.

(4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös', julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 19 päivänä kesäkuuta 2015 ([2]). Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä väitetyistä tukitoimenpiteistä.

(5) Belgia esitti huomautuksensa 21 päivänä heinäkuuta 2015. Komissio vastaanotti kirjalliset huomautukset CCB:ltä 16 päivänä heinäkuuta 2015 ja toiselta kantelun tekijältä, joka haluaa henkilöllisyytensä pysyvän luottamuksellisena, sekä JCD:ltä 17 päivänä heinäkuuta 2015. Komissio toimitti asianomaisten menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä esittämät huomautukset Belgialle 24 päivänä heinäkuuta 2015 ja 13 päivänä elokuuta 2015 päivätyillä kirjeillä. Komissio sai Belgialta lausunnon näistä huomautuksista 2 päivänä lokakuuta 2015 päivätyllä kirjeellä.

(6) Belgian viranomaisten, JCD:n ja CCB:n kanssa on myös käyty lisäkeskusteluja ja vaihdettu lisätietoja. Tältä osin komissio lähetti Belgialle ja asianomaisille tietopyynnön 15 päivänä huhtikuuta 2016. Belgia vastasi tietopyyntöön 20 päivänä kesäkuuta 2016 ja toimitti lisähuomautuksia 26 päivänä tammikuuta 2017, 20 päivänä helmikuuta 2017, 20 päivänä maaliskuuta 2017 ja 23 päivänä tammikuuta 2019.

(7) CCB toimitti lisähuomautuksia 1 päivänä joulukuuta 2015, 23 päivänä toukokuuta 2016, 20 päivänä syyskuuta 2016 ja 24 päivänä maaliskuuta 2017. JCD toimitti lisähuomautuksia 12 päivänä lokakuuta 2015, 29 päivänä maaliskuuta 2016, 15 päivänä heinäkuuta 2016 ja 16 päivänä toukokuuta 2017.

([1]) EUVL C 203, 19.6.2015, s. 12.
([2]) Ks. edellinen alaviite.

(8) Huomautuksiin, jotka CCB esitti 16 päivänä heinäkuuta 2015 menettelyn aloittamista koskevasta komission päätöksestä, sisältyi JCD:tä koskeva lisäkantelu.

## 2. KANTELUJEN KUVAUS

### 2.1 Kantelun tekijä CCB ja väitetty tuensaaja JCD

(9) CCB ja JCD ovat Belgian ulkomainossektorin kaksi päätoimijaa. Molemmat yritykset kuuluvat kansainvälisiin konserneihin, jotka toimivat sekä suurten että pienten ulkomainosten sektorilla.

(10) CCB on kansainvälisen CC Media Holding -konsernin tytäryritys. Konserni omistaa monikansallisen Clear Channel Communication Inc. -yrityksen, jonka kotipaikka on Yhdysvalloissa ja jolla on toimintaa 28 maassa Euroopassa, Aasian ja Tyynenmeren alueella ja Latinalaisessa Amerikassa. Belgiassa CCB toimittaa markkinoille tuhansia pieniä ja suuria mainostelineitä; sen harjoittamaan toimintaan kuuluu myös kaupunkiympäristön kalusteiden ja polkupyörien yhteiskäyttöjärjestelmien tarjoaminen ja hoitaminen.

(11) JCD on Ranskan oikeuden mukaan perustetun yhtiön JCDecaux SA:n belgialainen tytäryritys. JCDecaux SA toimii maailmanlaajuisesti ulkomainossektorilla ja kaupunkiympäristön kalusteiden tarjoamisen, paikoilleen sijoittamisen ja kunnossapidon sektorilla sekä polkupyörien yhteiskäyttöjärjestelmien tarjoamisen ja hoitamisen sektorilla.

(12) Tämän päätöksen kohteena ([3]) olevassa CCB:n tekemässä kantelussa on kaksi osiota, joita kuvataan seuraavassa. Toisen kantelun tekijän esittämä kantelu koskee vain jälkimmäistä näistä osioista.

### 2.2 Vuoden 1984 sopimukseen kuuluvia mainostelineitä koskeva kantelun osio

#### 2.2.1 *Tausta*

(13) Brysselin kaupunki ([4]) ja JCD ovat tehneet kaksi sopimusta – yhden vuonna 1984 ja toisen vuonna 1999 – mainostelineiden sijoittamisesta Brysselin kaupunkiin. Molemmissa sopimuksissa korvauksena kaupunkiympäristön kalusteiden asentamisesta JCD saa pystyttää noin kahden neliömetrin kokoisia mainostelineitä, jotka toimivat kannattimina mainosten sijoittamista varten (telineissä on yksi tai kaksi mainostaulua ja jopa kuusi taulua, mikäli telineiden molemmilla puolilla on mainoksia kelaava laite). Pienikokoiset mainosjulisteet ovat Belgiassa sikäli erikoisia, että pienet kyltit on yleensä sijoitettu kaupunkiympäristön kalusteiden yhteyteen.

(14) Kantelun kohteena olevat kaksi sopimusta ovat ominaispiirteiltään erilaiset. Näitä ominaispiirteitä kuvataan seuraavassa.

(15) Heinäkuun 16 päivänä 1984 tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä 'vuoden 1984 sopimus', jonka voimassaoloaika oli 15 vuotta, määrättiin, että JCD sijoittaisi paikoilleen mainostilaa sisältäviä pysäkkikatoksia ja kaupunkiympäristön kalusteita, joista käytetään ranskankielistä nimeä "mupi" (kalusteissa on kaksi taulua, joista toinen on varattu Brysselin kaupungille ja toista JCD voi käyttää mainosten kiinnittämiseen), ja JCD voisi hyödyntää niitä seuraavin ehdoin:

i) sopimuksessa ei määrätty minkäänlaisesta maksusta, joka JCD:n olisi suoritettava Brysselin kaupungille vuokrina, hallintamaksuina tai käyttömaksuina JCD:lle kuuluvista kylteistä, mutta JCD:n piti tarjota Brysselin kaupungille tietty määrä luontoisetuja: sen oli tarjottava ilmaiseksi käyttöön paperikoreja, julkisia käymälöitä ja sähköisiä sanomalehtiä ja laadittava Brysselin kaupungin yleiskartta, matkailu- ja hotellikartta sekä jalankulkukartta;

ii) kutakin telinettä oli lupa hyödyntää 15 vuoden ajan, ja telineitä voitiin pystyttää milloin tahansa vuoden 1984 sopimuksen voimassaoloaikana, joka sekin oli 15 vuotta (vuodet 1984–1999). Näin ollen vuonna 1999, kun vuoden 1984 sopimus päättyi, suurta määrää vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia mainostelineitä voitiin edelleen hyödyntää niiden 15 vuoden hyödyntämisajan päättymiseen saakka.

([3]) Tässä päätöksessä ei käsitellä johdanto-osan 8 kappaleessa mainittua CCB:n tekemää lisäkantelua, joka koskee vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia telineitä, sillä tämä sopimus ei kuulunut muodolliseen tutkintamenettelyyn (ks. myös johdanto-osan 69 kappale).

([4]) Brysselin kaupunki on Brysselin pääkaupunkialueen keskellä sijaitsevan kunnan virallinen nimi. Brysselin kaupunkia ympäröi 18 kuntaa, jotka ovat tiiviisti liitoksissa toisiinsa. Nämä kunnat muodostavat yhden suuren hallinnollisen yksikön, jota nimitetään Brysselin pääkaupunkialueeksi. Brysselin pääkaupunkialueella on oma hallitus ja parlamentti. Tämän kaupunkikokonaisuuden alueella asuu noin 1 200 000 ihmistä, ja sen osat muodostavat yhtenäisen kaupunkiympäristön, josta käytetään yleisesti nimitystä Bryssel.

(16) Vuoden 1984 sopimus korvattiin 14 päivänä lokakuuta 1999 tehdyllä sopimuksella, jäljempänä 'vuoden 1999 sopimus', sen jälkeen, kun Brysselin kaupunki oli pitänyt (osin mainontaan käytettävien) kaupunkiympäristön tiedotuskalusteiden, matkustajakatosten ja julistekannattimien hankinnasta ja paikoilleen sijoittamisesta sekä ylläpidosta ja hoidosta tarjouskilpailun, jonka JCD oli voittanut.

(17) Vaikka vuoden 1999 sopimus (jonka voimassaoloaika oli 15 vuotta) koski samankaltaisia kalusteita kuin vuoden 1984 sopimus, siinä määrättiin seuraavaa:

i) tähän sopimukseen liittyvät uudet kaupunkiympäristön kalusteet olisivat Brysselin kaupungin omaisuutta ([5]), ja JCD maksaisi kuukausivuokraa niiden käyttämisestä mainontaan;

ii) JCD:n piti poistaa kaikki Brysselin kaupungin ja JCD:n välisten aiempien hankintasopimusten perusteella asennetut vanhat kalusteet. Niiden vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien kalusteiden tilanteen ottamiseksi huomioon, joiden osalta 15 vuoden hyödyntämisaika ei ollut vielä umpeutunut, vuoden 1999 sopimukseen liitettiin kalenteri, jäljempänä 'liite 10', jossa määriteltiin tarkasti ajankohdat, jolloin asianomaiset kyltit olisi poistettava käytöstä (vuosina 1999–2010). Liitteessä 10 laskettiin, että vuoden 1984 sopimuksen mukaisen järjestelmän piiriin kuului yhä 282 pysäkkikatosta ja 198 julistetelinettä, ja ilmoitettiin niiden sijainnit ja poistamisajankohdat.

2.2.2 *Kantelun kohde*

(18) CCB katsoo, että JCD olisi saanut sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, koska se jatkoi tiettyjen vuoden 1984 sopimukseen kuuluvien telineiden hyödyntämistä sen jälkeen, kun ne olisi pitänyt vuoden 1999 sopimuksen nojalla poistaa, maksamatta Brysselin kaupungille vuokraa ja veroa.

## 2.3 **Kantelun Villo!-osio**

2.3.1 *Tausta*

(19) Jotta Brysselin pääkaupunkialueella olisi mahdollisuus luontoa vähän rasittavaan liikkumiseen, alueella päätettiin ottaa käyttöön automatisoitu yhteiskäyttöisten polkupyörien vuokrausjärjestelmä, joka olisi vapaasti yleisessä käytössä.

(20) Tätä varten pääkaupunkialueella julkistettiin 15 päivänä maaliskuuta 2008 tarjouskilpailu, jonka JCD voitti 13 päivänä marraskuuta 2008. Brysselin pääkaupunkialue teki JCD:n kanssa 5 päivänä joulukuuta 2008 julkisen palvelun toimilupasopimuksen Villo-nimisen automatisoidun polkupyöränvuokrausjärjestelmän hoitamisesta Brysselin pääkaupunkialueella kaikkiaan 15 vuoden ajaksi, jäljempänä 'Villo-sopimus' (aikaa pidennettiin kahdella vuodella vuonna 2011, koska sopimuksen toimeenpanossa oli ollut viiveitä). Tässä sopimuksessa määrättiin seuraavaa:

i) automatisoidun polkupyöränvuokrausjärjestelmän asentamisesta ja hoitamisesta (16 päivänä marraskuuta 2009 alkavassa ensimmäisessä vaiheessa otettaisiin käyttöön 2 500 polkupyörää ja 200 asemaa, ja vuonna 2011 alkavassa toisessa vaiheessa järjestelmää olisi tarkoitus laajentaa 5 000 polkupyörään) kaikkiaan 15 vuoden ajan (vuoteen 2026 saakka);

ii) mainostelineiden hoitamisesta ja hyödyntämisestä polkupyöränvuokrausjärjestelmän asiakasmaksuista saatavan rahoituksen täydentämiseksi. JCD hyödyntää tässä tarkoituksessa polkupyöräasemien yhteydessä olevia mainostelineitä sekä näistä asemista erillään olevia mainostelineitä (kyseisten mainostilojen pinta-ala on pääasiassa kaksi ja toisinaan myös kahdeksan neliömetriä).

(21) Toimiluvan arvioitu kokonaisliikevaihto sen koko voimassaoloajalta yltää noin [100–150] miljoonaan euroon. Noin [30–40] prosenttia tuloista saadaan käyttäjiltä ja loput mainonnasta.

(22) Tämän lisäksi Villo-sopimuksesta käydyissä neuvotteluissa pääkaupunkialue myönsi JCD:lle tiettyjä taloudellisia toimenpiteitä, joita tarjouspyynnössä ei ollut mainittu ([6]):

i) vapautus käyttömaksuista, joita olisi suoritettava Brysselin pääkaupunkialueen julkisen omaisuuden hallinnasta, kahdeksan neliömetrin suuruisten mainostelineiden osalta; tämän vapautuksen enimmäismääräksi asetettiin [50 000–150 000] euroa vuodessa ([7]);

([5]) Kaupunki maksaa kustakin toimitetusta, täysin varustellusta, asennetusta ja toimintavalmiista tuotteesta kiinteän nettohinnan.

([6]) Nämä osatekijät mainitaan uudestaan Villo-sopimuksen 9 päivänä kesäkuuta 2011 tehdyssä lisäsopimuksessa.

([7]) Käyttömaksu on vuodessa […] euroa telinettä kohden. Ilman vapautusta JCD:n maksettavaksi kertyneiden käyttömaksujen enimmäismäärä olisi ollut ([…] kahdeksan neliömetrin suuruista telinettä * […] euroa telineeltä = [50 000–150 000] euroa).

ii) alueellisten verojen mahdollisilta tulevilta muutoksilta suojaava lauseke (alueellisten verojen muutosten neutralointi): lähtökohtana on, että mikäli alueellisia veroja korotetaan, JCD:lle voidaan korvata tästä korotuksesta aiheutuvat vahingot; tätä lauseketta ei kuitenkaan ole koskaan sovellettu;

iii) Kunnallisia veroja koskeva hintojentarkistuslauseke (kunnallisten verojen korotuksen neutralointi): lähtökohtana on, että mikäli kunnallisia veroja korotetaan niin, että niiden määrä on enemmän kuin 75 euroa neliömetriltä, JCD:lle korvataan tästä korotuksesta aiheutuvat vahingot; Belgian viranomaiset katsoivat alun perin, että tämän lausekkeen nojalla suoritettava vahingonkorvaus voisi olla enintään [250 000–350 000] euroa vuodessa ([8]).

2.3.2 *Kantelun kohde*

(23) CCB ja toinen kantelun tekijä katsovat, että JCD olisi saanut valtiontukea Villo-toimiluvan rahoituksen välityksellä.

(24) Kantelun tekijöiden mukaan rahoitustoimenpiteiden (mainostelineiden hyödyntäminen ja muut JCD:lle myönnetyt lisätoimenpiteet) muodostama kokonaisuus oli valtiontukea.

(25) Näiden valtiontukien ei myöskään voitaisi katsoa soveltuvan sisämarkkinoille julkisesta palvelusta maksettavaa korvausta koskevien unionin sääntöjen ja erityisesti komission päätöksen 2012/21/EU ([9]), jäljempänä 'vuonna 2012 tehty yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskeva päätös', perusteella siltä osin kuin JCD:n saamat korvaukset olisivat selvästi aivan liiallisia (erityisesti siksi, että JCD:lle myönnettyjen mainostelineiden määrä oli liian suuri).

## 3. VUODEN 1984 SOPIMUKSEEN KUULUVIA MAINOSTELINEITÄ KOSKEVAN KANTELUN OSION ARVIOINTI

### 3.1 Menettelyn aloittamisen syyt

(26) Komissio on arvioinut, että se, että JCD on hyödyntänyt tiettyjä vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia mainostelineitä Brysselin kaupungin alueella ja ylläpitänyt niitä vielä niille määrättyjen poistamisajankohtien (sellaisina kuin ne mainitaan vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10) jälkeen, täyttää kumulatiiviset valtiontukikriteerit ja näin ollen tämä toimenpide on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(27) Koska mikään niistä edellytyksistä, joiden perusteella tuki voitaisiin todeta sisämarkkinoille soveltuvaksi, ei näyttänyt alustavassa arvioinnissa täyttyvän, komissio päätti aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn.

### 3.2 Asianomaisten huomautukset menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä

(28) Komissio sai CCB:ltä ja JCD:ltä huomautuksia, jotka esitetään seuraavassa tiivistetysti.

3.2.1 *CCB:n huomautukset*

(29) Vastauksena menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen CCB on ilmoittanut, että se yhtyy komission tekemään arvioon, jonka mukaan se, että JCD on hyödyntänyt useita vuoden 1984 sopimuksen perusteella Brysselin kaupungin alueelle pystytettyjä mainostelineitä ja ylläpitänyt niitä vielä niille määrättyjen poistamisajankohtien jälkeen maksamatta vuokraa ja veroa, olisi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea eikä soveltuisi sisämarkkinoille.

(30) CCB on myös ilmoittanut yhtyvänsä komission näkemykseen siitä, että korvausmekanismin, jolla Belgian viranomaiset perustelevat riidanalaisten telineiden ylläpitämistä niille asetettujen poistamisajankohtien jälkeen, olemassaolo ja merkityksellisyys herättävät vakavia epäilyjä. CCB:n mukaan Belgian viranomaiset eivät ole esittäneet mitään näyttöä siitä, että kyseinen korvausmekanismi oli otettu muodollisesti käyttöön ennen kuin riidanalaisten telineiden sääntöjenvastainen ylläpito oli alkanut.

([8]) Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 82 kappale.

([9]) Komission päätös 2012/21/EU, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3).

(31) CCB painottaa, että se etu, jonka JCD olisi saanut hyödyntämällä vuoden 1984 sopimuksen telineitä niille määrättyjen poistamisajankohtien jälkeen, on ilman korkoja yli 2 150 000 euroa. CCB:n näkemys perustuu kahteen ulosottomiehen pöytäkirjaan, jotka on laadittu CCB:n pyynnöstä 3 päivänä joulukuuta 2007 ja 21 päivänä joulukuuta 2009 ja joissa esitetään tilannekatsaus asianomaisina ajankohtina edelleen paikoillaan olleista vuoden 1984 sopimuksen perusteella asennetuista kalusteista. CCB toteaa myös, että se, että Belgian viranomaiset hyödyntävät itsekin asianomaisia CCB:n pyynnöstä laadittuja ulosottomiehen pöytäkirjoja (ks. 3.3.2 jakso), osoittaisi, että alun perin määrättyjen ajankohtien jälkeen ylläpidettyjen telineiden seuranta ei ole ollut tarkkaa, ja että elleivät Belgian viranomaiset esitä näyttöä muusta, JCD:lle myönnetyn edun määrityksessä huomioon otettavien telineiden lukumäärä nousee 86 tai jopa 119 mainostauluun.

(32) Lisäksi CCB puoltaa komission arviota, jonka mukaan mainostelineistä olisi maksettava veroja vuodesta 2002 alkaen riippumatta siitä, mihin sopimukseen ne perustuvat. Näin ollen JCD ei menettäisi mitään verosäästöjä sen tähden, että vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluva teline olisi poistettu ennenaikaisesti, sillä kyseiset verot olisivat tulleet joka tapauksessa maksettaviksi näistä telineistä, jos niitä olisi ylläpidetty, mikä taas tekee ainakin näiden verojen osalta tehottomaksi väitteen ennenaikaisten poistojen ja myöhäisten poistojen keskinäisestä korvautumisesta. CCB toisti myös väitteensä, jonka mukaan kyseiset JCD:n saamat verovapautukset olisivat synnyttäneet Belgian ulkomainosmarkkinoille merkittäviä kilpailun vääristymiä ja aiheuttaneet kilpailuhaittaa, kun otetaan huomioon se, että JCD:n kilpailijat, kuten CCB, ovat joutuneet maksamaan veroja mainonnasta telineillä, joita ne hyödyntävät Brysselin kaupungin alueella.

(33) CCB huomauttaa, että 29 päivänä huhtikuuta 2016 annetussa tuomiossa Brysselin ylioikeus on katsonut, että JCD ei ollut noudattanut vuoden 1999 hankintasopimuksen erityisten sopimusehtojen liitteessä 10 määrättyjä poistamisajankohtia ja oli oikeudettomasti hyödyntänyt monien vuosien ajan useita mainostelineitä Brysselin kaupungin julkisella alueella ([10]). Lisäksi CCB huomauttaa, että tuomioistuin on hylännyt JCD:n esittämän väitteen ennenaikaisten poistojen ja myöhäisten poistojen keskinäisestä korvautumisesta.

(34) CCB arvioi, että liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjen mainostelineiden kaupallisesta hyödyntämisestä saadut mainostulot voisivat yhtä lailla olla valtion varoja, sillä valtio voisi itse hyödyntää näitä telineitä.

(35) Menettelyn aloittamista koskevasta komission päätöksestä 16 päivänä heinäkuuta 2015 esittämissään huomautuksissa CCB esitti JCD:tä koskevan lisäkantelun maksamattomista veroista, jotka JCD:n olisi pitänyt suorittaa Belgian valtiolle vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista telineistä.

3.2.2 *JCD:n huomautukset*

(36) Menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 17 päivänä heinäkuuta 2015 esittämissään huomautuksissa JCD muistuttaa, että viranomaisella (tässä tapauksessa Brysselin kaupungilla) on velvollisuus säilyttää niiden sopimusten taloudellinen tasapaino, joiden osapuoli se on. JCD:n mukaan Brysselin kaupunki oli kyseisten telineiden ennenaikaisesta poistosta aiheutuneiden mainostulojen menetysten korvaamiseksi ja vuoden 1984 sopimuksen taloudellisen tasapainon takaamiseksi loogisesti sallinut sen, että vastaavaa määrää vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia telineitä ylläpidetään ja hyödynnetään vielä niille määrätyn poistamisajankohdan jälkeen. JCD väittää tältä osin, että korvauksen olemassaoloa ei voida kiistää ja se olisi vahvistettu monenlaisella näytöllä, muun muassa lukuisilla Brysselin kaupungin alustavan tutkinnan yhteydessä toimittamilla tiedoilla ja asiakirjoilla.

(37) JCD:n mukaan kyseisten mainostelineiden hyödyntämistä ei olisi milloinkaan säädelty vuoden 1999 sopimuksella ja tiettyjen kaupunkiympäristön kalusteiden ylläpitäminen olisi toteutettu vuoden 1984 sopimuksen toimeenpanon yhteydessä ilman minkäänlaista julkisten varojen siirtoa. Kyseisten kalusteiden ylläpidolla ei ole vaikutusta valtion varoihin, koska se on vastiketta muiden saman sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien kalusteiden ennenaikaisesta poistamisesta.

(38) JCD:n mukaan itse korvausperiaatteesta seuraa, että yli määräajan ylläpidettyjen kalusteiden hyödyntämiseen mainontatarkoituksiin olisi sovellettava samaa järjestelmää, jota sovelletaan ennenaikaisesti käytöstä poistettuihin telineisiin, eli vuoden 1984 sopimusta.

([10]) Brysselin ylioikeuden tuomio 29.4.2016 (yhdeksäs jaosto), asia 2011/AR/140. Brysselin ylioikeus hylkäsi väitteen kalusteiden vaihdosta ja täsmensi, että vaihtoa ei ollut määrätty tai sallittu vuosien 1984 ja 1999 sopimuksissa eikä kaupunki myöskään ollut hyväksynyt sellaista vuoden 1999 sopimuksen teon jälkeen.

(39) Tämän vuoksi JCD kiistää väitteen, jonka mukaan se olisi saanut julkisten varojen siirrosta johtunutta valikoivaa etua Brysselin kaupungin kanssa asianmukaisesti tehdyistä sopimuksista. JCD katsoo, että se ei ole saanut vuoden 1999 sopimuksen nojalla minkäänlaisia vuokra- ja verosäästöjä ja että kyseiset palvelut perustuvat julkisen palvelun tehtävään.

(40) Eritoten vapautus vuokrien maksusta selittyy JCD:n mukaan vuoden 1984 sopimukseen perustuvalla korvausmekanismilla.

(41) Verovapautuksen osalta Brysselin kaupungin päätös olla keräämättä veroja ainoastaan kaupunkiympäristön kalusteita (eikä mainostelineitä) koskevista sopimuksista olisi täysin johdonmukainen mainittujen sopimusten taloudellisen tasapainon säilyttämiseksi, sillä vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista telineistä sen paremmin kuin vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista telineistä ei peritty veroa, eikä Brysselin kaupungin vuonna 2002 antamalla veropäätöksellä ole tähän vaikutusta.

(42) JCD:n mukaan Brysselin kaupunki nimittäin antoi ensimmäisen veropäätöksensä tilapäisestä mainonnasta julkisessa tilassa vasta verovuodelle 2002 (17 päivänä lokakuuta 2001 annettu veropäätös), kun taas vuoden 1984 sopimuksen voimassaolo päättyi vuonna 1999. Näin ollen tätä veroa ei sovellettaisi vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden hyödyntämiseen mainonnassa siitä huolimatta, että hyödyntämistä jatkettiin verovuonna 2002 ja sen jälkeen. JCD:n mukaan se, että näistä telineistä ei ole kerätty veroa, ei ole omiaan antamaan valikoivaa etua sopimuskumppanille sikäli kuin tämä noudattaa yleistä periaatetta, jonka mukaan JCD:tä ei ole kohdeltu mitään muita vastaavassa tilanteessa olevia yrityksiä edullisemmin, eikä se näin ollen anna perustetta valtiontuen olemassaololle.

(43) Sitä paitsi sellaisessa teoreettisessa tilanteessa, jossa tähän sopimukseen olisi alettu soveltaa veroa, vuoden 1984 sopimuksen ehtoja olisi pitänyt tarkistaa, kuten asianomaisessa sopimuksessa määrätään.

(44) Vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden osalta JCD katsoo, että niiden hyödyntämisestä mainonnassa ei myöskään peritä mainosveroa. Brysselin kaupungin mainonnasta vuonna 2002 antamaa veropäätöstä ei sovellettaisi, koska JCD maksaa jo kuukausivuokraa kannattimien käytöstä mainontaan, ja se on vuoden 1999 sopimuksen nojalla ainoa kustannus, joka aiheutuu telineiden hyödyntämisestä mainonnassa. Tämän lisäksi Brysselin kaupungin mainostelineet ja näin ollen vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat telineet vapautetaan nimenomaisesti verosta.

(45) Näiden väitteiden tueksi JCD on toimittanut komissiolle kaksi 4 päivänä marraskuuta 2016 annettua tuomiota, joissa Brysselin ranskankielinen ensimmäisen asteen tuomioistuin on katsonut, että JCD ei ollut velvollinen maksamaan kunnallista mainosveroa Brysselin kaupungin alueelle pystytetyistä ja Brysselin kaupungille kuuluneista mainostelineistä pannessaan toimeen sille 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnettyä hankintasopimusta. Näissä tuomioissa määrättiin näin ollen korvaamaan verovuosien 2009–2012 osalta mahdollisesti maksetut määrät.

(46) JCD väittää, että mikäli oletetaan, että edellä mainitusta korvausmekanismista olisi aiheutunut mahdollinen epätasapaino JCD:n eduksi, tämä oletettu epätasapaino ei ole voinut vahvistaa JCD:n kilpailuasemaa suhteessa sen kilpailijoihin merkityksellisillä markkinoilla, koska sen merkitys olisi erittäin vähäinen.

(47) JCD:n mukaan tämä oletettu epätasapaino ei etenkään olisi voinut vaikeuttaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten pääsyä kyseisille markkinoille. JCD myös muistuttaa, että komissio on jo katsonut, että tiettyjen toimenpiteiden synnyttämät vaikutukset ovat ainoastaan paikallisia eikä niillä siten ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

### 3.3 **Belgian huomautukset**

#### 3.3.1 *Belgian huomautukset menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä*

(48) Belgian viranomaiset myöntävät, että JCD on jatkanut tiettyjen vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien kylttien hyödyntämistä vuoden 1999 sopimuksessa määrätyn (liitteessä 10 asetetun) poistamisajankohdan jälkeen. Näiden mainostelineiden osalta JCD ei maksanut Brysselin kaupungille vuokraa eikä veroa, mutta vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista kylteistä se sitä vastoin maksoi sopimuksen alusta alkaen vuokraa ja niistä perittiin myös veroja, joskin vasta vuodesta 2009 alkaen ([11]). Tämä tilanne jatkui elokuuhun 2011 saakka, jolloin viimeiset telineet poistettiin.

([11]) Brysselin kaupunki antoi ensimmäisen päätöksensä julkisen omaisuuden yksityisestä hallinnasta kaupallisiin tarkoituksiin lokakuussa 2001 (17 päivänä lokakuuta 2001 annettu veropäätös julkisen tilan tilapäisen mainonnan verotuksesta). Päätös tuli voimaan tammikuussa 2002, mutta Belgian viranomaiset ovat edellyttäneet verojen maksamista vuoden 1999 sopimukseen kuuluvista telineistä vasta verovuodesta 2009 alkaen.

(49) Belgian viranomaiset eivät kiistä sitä, että toimenpiteet ovat niiden ja erityisesti Brysselin kaupungin toteuttamia. Viranomaiset itse asiassa selittävät, että ne hyväksyivät vuoden 1984 sopimukseen kuuluvien telineiden ylläpitämisen liitteessä 10 määrätyn ajankohdan jälkeen JCD:n kanssa tehdyn sopimuksen tasapainon säilyttämiseksi, koska toisia telineitä oli poistettu käytöstä ennenaikaisesti Brysselin kaupungin pyynnöstä, jotta tilalle voitiin pystyttää toisentyyppisiä, erityisesti esteettisistä syistä hyvinä pidettyjä telineitä ja tarkemmin sanottuna uusia art nouveau -tyylisiä kaupunkiympäristön kalusteita.

(50) Belgian viranomaiset katsovat, että tästä telineiden ennenaikaisesta poistosta aiheutui menetys JCD:lle, joka joutui luopumaan telineistä, joista ei olisi tarvinnut maksaa vuokraa tai veroa siihen ajankohtaan saakka, jolloin ne oli liitteen 10 mukaisesti tarkoitus poistaa, ja tämän menetyksen korvaamiseksi oli hyväksyttävää, että toisia telineitä ylläpidettiin määrättyä pidempään ja näistä telineistä ei kertynyt maksettavaksi vuokraa tai veroa.

(51) Belgian viranomaiset myöntävät, että kaiken kaikkiaan JCD on saanut taloudellista etua, mutta se on johtunut yksinomaan ennenaikaisesti (ennen määrättyä poistamisajankohtaa) poistettujen telineiden lukumäärän ja liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjen telineiden lukumäärän välisestä epätasapainosta. Brysselin kaupungin ja JCD:n välillä vuonna 1984 tehdyn sopimuksen 4.5 §:ssä määrättiin, että julistekannattimista ja pysäkkikatoksista ei täydy maksaa vuokraa eikä hallinta- ja käyttömaksuja. Belgian viranomaisten mukaan tämän vapautuksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että sopimuksen allekirjoittamishetkellä Brysselin kaupunki ei ollut antanut yhtäkään päätöstä mainoskannattimien verottamisesta.

(52) Belgian viranomaisten mukaan JCD on yhtäältä luopunut vuokra- ja verosäästöistä, koska se suostui poistamaan telineitä käytöstä ennenaikaisesti, ja toisaalta saanut vuokra- ja verosäästöjä ylläpitämällä telineitä määrättyjen poistamisajankohtien jälkeen. Laskemalla JCD:n ennenaikaisissa poistoissa menettämien säästöjen ja niiden lisäsäästöjen välinen erotus, joita JCD on saanut pitämällä telineitä käytössä pidempään kuin liitteessä 10 on määrätty, todetaan Belgian viranomaisten mukaan, että JCD on kaiken kaikkiaan saanut taloudellista etua enintään [100 000–150 000] euroa joulukuun 1999 ja 2011 välisenä aikana.

(53) Tältä osin Belgian viranomaiset väittävät, että toimenpiteen voitaisiin helposti katsoa kuuluvan komission asetuksen (EY) N:o 1998/2006 ([12]), jäljempänä 'vähämerkityksistä tukea koskeva vuoden 2006 asetus', soveltamisalaan. Kyseisessä asetuksessa nimittäin vahvistetaan, että tietyt vähäiset tuet (alle 200 000 euroa kolmen verovuoden ajalta) katsotaan sellaisiksi, että niillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että ne eivät siten täytä kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteereitä.

(54) Belgian viranomaiset tekevät lisäksi tarkennuksia tiettyihin CCB:n väitteisiin, joita tarkastellaan menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä. Ensinnäkin CCB:n esittämä lähtöarvio, jonka mukaan asianomaisia telineitä olisi 86, olisi virheellinen, koska CCB:n ulosottomiehen pöytäkirjassa (ks. johdanto-osan 31 kappale) mainitaan 80 telinettä. Lisäksi CCB on virheellisesti kuvannut tiettyjä telineitä pysäkkikatoksiksi, vaikka kyse on ollut kaupungin tiedotuskylteistä. Toiseksi vuokrien määrän arvioinnissa CCB olisi indeksoinut vuokrien määrän virheellisesti, koska Brysselin kaupungin mukaan vuokrien pitäisi olla indeksoitu sopimuksen tekopäivän ([13]) mukaan. Kolmanneksi CCB:n esittämässä arviossa JCD:n maksamattomien verojen määrästä väitetään olevan virheitä.

3.3.2 *Belgian huomautukset asianomaisten huomautuksista*

(55) Belgian viranomaiset täsmentävät 2 päivänä lokakuuta 2015 esittämissään kirjallisissa huomautuksissa, että se, että Brysselin kaupunki ei perinyt takaisin niitä vuoden 1999 sopimukseen perustuvia veroja, jotka JCD:llä oli maksamatta, silloin, kun asian käsittely oli tuomioistuimissa kesken, ei johdu Brysselin kaupungin antamasta etuudesta vaan Belgian lainsäädännön ja belgialaisten tuomioistuinten tuomioiden soveltamisesta, sillä niiden mukaan kunnallishallinto oli estynyt ryhtymästä ulosottotoimenpiteisiin tai veron takaisinperintään sen veron osan osalta, joka ylittää riidattoman saatavan määrän. Kun kanne koskee JCD:n tekemän kanteen tavoin koko veroa,

([12]) Perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15 päivänä joulukuuta 2006 annettu komission asetus (EY) N:o 1998/2006 (EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5), jota sovellettiin tuen myöntämisajankohtana.

([13]) Vuoden 1999 sopimuksen 12 §:ssä vahvistetaan vuokrien muutoksen laskentakaava ja täsmennetään, että hankintaviranomainen hyväksyy muutoksen laskentakaavan (indeksointi tekopäivän mukaan). Samassa pykälässä esitetään perustiedot, joiden pohjalta kuukausivuokra lasketaan.

ulosottoon tai takaisinperintään ei voida ryhtyä. Tämä tilanne ei merkitse sitä, että oikeudenkäynnin vireille pannut veronmaksuvelvollinen olisi vapautettu verosta, kuten CCB väittää. Lisäksi veroja, mikäli ne riitautetaan, on kirjanpidon näkökulmasta tarkasteltava liiketoiminnan kuluina. Minkäänlaista valtiontukea ei näin ollen voi aiheutua sen johdosta, että Brysselin kaupunki ei ole perinyt JCD:n kuluihin kuuluvia veroja, jotka ovat oikeudenkäyntimenettelyiden kohteena.

(56) Belgian viranomaiset vahvistivat kirjallisissa huomautuksissaan, jotka ne esittivät 20 päivänä kesäkuuta 2016 vastauksena komission yksiköiden 15 päivänä huhtikuuta 2016 päivätyssä kirjeessä esittämiin kysymyksiin, että Brysselin kaupunki oli alkanut verottaa 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnetyn hankintasopimuksen toimeenpanossa paikoilleen sijoitettuja mainostelineitä vasta verovuodesta 2009 alkaen. Kuitenkin, kun veropäätös tilapäisestä mainonnasta julkisessa tilassa oli annettu 17 päivänä lokakuuta 2001, Brysselin kaupunki oli ottanut käyttöön tilapäisistä mainoksista julkisessa tilassa perittävän veron ja oli määrännyt, että yksinomaan kaupungin omat ilmoitukset olisi vapautettu veroista ([14]). Belgian viranomaiset toteavat, että mainostelineisiin sovellettavat veropäätökset astuivat voimaan ensimmäisen kerran vasta 1 päivänä tammikuuta 2002, joten vuodelta 2001 ei kertynyt veroa, ja vahvistaa, että asianomaisia veropäätöksiä sovelletaan vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin telineisiin.

(57) Lisäksi viranomaiset täsmentävät, että Brysselin kaupunki ei ole perinyt näitä veroja vastaavia määriä verovuosilta 2002–2008. Tämä tilanne johtuu siitä, että Brysselin kaupunki oli alun perin katsonut, että vuoden 1999 hankintasopimuksen toimeenpanossa paikoilleen sijoitetuista telineistä, jotka kuuluivat kaupungille ja joita JCD hyödynsi, ei perittäisi veroa 17 päivänä lokakuuta 2001 annetun veropäätöksen 5 §:ssä tarkoitetun, yksinomaan Brysselin kaupungin omia ilmoituksia koskevan verovapautuksen nojalla. Tämän lisäksi vapautus, joka koski nimenomaisesti Brysselin kaupungin omia tai Brysselin kaupungin perustamien tai sen alaisuudessa toimivien elinten mainostelineitä, sisällytettiin 18 päivänä joulukuuta 2006 annettuun veropäätökseen ja sen jälkeisiin veropäätöksiin.

(58) Ensimmäisiä veroja alettiin periä 29 päivänä heinäkuuta 2011, ja ne koskivat verovuotta 2009. Joulukuun 24 päivänä 1996 annetun lain (joka on sittemmin kumottu 3 päivänä huhtikuuta 2014 annetulla määräyksellä) 6 §:n mukaan veroja voitiin periä taannehtivasti enintään kolmelta vuodelta verovuoden 1 päivästä tammikuuta lukien.

(59) Belgian viranomaiset toteavat, että Brysselin kaupunki päätti lakata soveltamasta vapautusta, koska se oli katsonut, että mainostelineiden vapauttaminen verosta yksinomaan siitä syystä, että ne kuuluivat Brysselin kaupungille, vaikka se ei ollut niiden hyödyntäjä, synnytti perusteettoman edun muiden mainostelineiden hyödyntäjiin nähden. Mikäli kaupungin omiin tarpeisiin taikka kaupungin perustamien tai sen alaisuudessa toimivien elinten tarpeisiin käytettävien mainostelineiden vapauttaminen verosta voisi tosiasiallisesti olla perusteltua, vapautus ei Brysselin kaupungin tulkinnan mukaan olisi perusteltu silloin, kun kolmas osapuoli ja erityisesti ulkomainosalalla toimiva kaupallinen yritys hyödyntää asianomaisia mainostelineitä.

(60) Veropäätöksessä määrätyn vapautuksen tarkoituksena oli välttää tilanne, jossa kaupungin olisi pitänyt verottaa itse itseään, mikä ei olisi tuonut sille minkäänlaisia lisätuloja ja olisi kasvattanut sen talousosaston hallintotyön määrää, vaikka jokaisella veropäätöksellä pyritään siihen, että veroa perivä viranomainen voi hankkia itselleen lisää rahavaroja. Brysselin kaupunki ei ole kuitenkaan koskaan itse hyödyntänyt mainostelineitä, kuten Belgian viranomaiset täsmentävät huomautuksissa, jotka ne esittivät 20 päivänä helmikuuta 2017 vastauksena komission 14 päivänä helmikuuta 2017 esittämiin lisäkysymyksiin. Tämä hyödyntäminen on aina tapahtunut kolmansien osapuolten välityksellä. Brysselin kaupungille kuuluvat ainoastaan ne mainostelineet, jotka ovat JCD:lle 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnetyn julkisen hankintasopimuksen kohteena. Kun vuoden 1999 sopimuksen voimassaolo päättyi, järjestettiin uusi tarjouskilpailu, jonka voitti CCB, joka on sopimuksen nykyinen toimeksisaaja. Tällä hetkellä voimassa olevan sopimuksen mukaisesti CCB maksaa mainostelineistä vuokraa sekä sovellettavia veroja.

([14]) Tarkasti ottaen 17 päivänä lokakuuta 2001 annetun veropäätöksen 5 §:ssä määrätään, että verosta vapautetaan nimenomaisesti ”kaupungin itsensä tai kaupungin perustamien, kaupungin alaisuudessa toimivien tai kaupungin rahoittamien elinten ilmoitukset”.

(61) Belgian viranomaiset toteavat, että omia telineitä käyttävät toimijat maksavat vain telineistä kertyvät verot ja mainostelineiden käytöstä perittävä vuokra lisätään näihin veroihin silloin, kun telineet kuuluvat Brysselin kaupungille. Tämä vuokra ei missään tapauksessa korvaa asianomaisista telineistä perittäviä veroja. Vuokra on nimittäin vastike oikeudesta hyödyntää Brysselin kaupungille kuuluvia telineitä. Jos toimijat eivät maksaisi vuokraa, ne hyödyntäisivät Brysselin kaupungin telineitä ilmaiseksi, vaikka kaupunki on joutunut maksamaan telineiden hankintakulut. On siis loogista, että toimijat joutuvat maksamaan vuokraa. Sen sijaan toimijat, jotka eivät hyödynnä Brysselin kaupungin telineitä, joutuvat itse vastaamaan kaikista mainostelineiden valmistukseen tai hankintaan liittyvistä investoinneista.

(62) Belgian viranomaiset selittävät, että Brysselin ranskankielinen ensimmäisen asteen tuomioistuin on katsonut kahdessa 4 päivänä marraskuuta 2016 antamassaan tuomiossa, että JCD ei ollut vuosia 2009–2012 koskevien veropäätösten 9 §:n mukaan velvollinen maksamaan kunnallista mainosveroa Brysselin kaupungin alueelle pystytetyistä ja Brysselin kaupungille kuuluneista mainostelineistä pannessaan toimeen sille 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnettyä hankintasopimusta. Näissä tuomioissa näin ollen määrättiin korvaamaan verovuosien 2009–2012 osalta mahdollisesti maksetut määrät.

(63) Belgian viranomaiset myös vahvistavat, että Brysselin kaupunki on valittanut asianomaisista kahdesta 4 päivänä marraskuuta 2016 annetusta tuomiosta, joista toinen koski verovuosia 2009–2010 ja toinen verovuosia 2011–2012. Yhä käynnissä olevassa muutoksenhakumenettelyssä Brysselin kaupunki on esittänyt, että tuomioistuimen veropäätöksen 9 §:stä tekemä tulkinta, jonka mukaan JCD voitiin vapauttaa verosta, herättää kysymyksen tällaisen tulkinnan yhteensopivuudesta SEUT-sopimuksen 106 ja 107 artiklan kanssa.

(64) Brysselin kaupunki ei sen sijaan ole ryhtynyt perimään mitään niistä veroista, joita on kertynyt maksettavaksi vuoden 1984 sopimuksessa säädellyistä ja määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidetyistä mainostelineistä.

(65) Belgian viranomaiset toteavat, että ne eivät pysty ilmoittamaan niiden maksamattomien vuokrien ja verojen määrää, jotka ovat kertyneet maksettaviksi liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidetyistä telineistä 1 päivän tammikuuta 2002 ja 21 päivän elokuuta 2010 väliseltä ajalta.

### 3.4 **Toimenpiteiden arviointi**

#### 3.4.1 *Vuoden 1984 sopimukseen kuuluvia mainostelineitä koskeva kantelun osio: tämän päätöksen kohde*

(66) Komission arviointi koskee yksinomaan vuoden 1984 sopimukseen kuuluvien telineiden ylläpitoa niiden hyödyntämisajan umpeutumisen jälkeen, eikä siinä tarkastella itse vuoden 1984 sopimusta. Tämän perusteluna on eritoten se, että neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 ([15]) 17 artiklan mukaisesti komissio ei voi määrätä perittäväksi myönnettyjä tukia takaisin sen jälkeen, kun kymmenen vuoden vanhentumisaika on kulunut umpeen.

(67) Vuoden 1984 sopimuksen nojalla pystytettyjä telineitä voitiin pystyttää vuoden 1984 sopimuksen voimassaoloajan loppuun (eli vuoteen 1999) saakka, ja niitä voitiin hyödyntää 15 vuoden ajan (eli mahdollisesti vuoteen 2014 asti). Jos oletetaan, että kaikki 107 artiklan 1 kohdan kumulatiiviset edellytykset täyttyvät, kaikki tuki, joka vuoden 1984 sopimuksella olisi näiden telineiden yhteydessä annettu, olisi näin ollen voitu myöntää ainoastaan sillä hetkellä, jona JCD on saanut Brysselin viranomaisilta luvan kyseisen telineen pystyttämiseen, ja näin ollen ennen vuotta 1999, jolloin tämä sopimus umpeutui. Kaikki JCD:lle mahdollisesti annetut tuet olisi siis myönnetty yli kymmenen vuotta ennen sitä hetkeä, jolloin komissio esitti Belgian viranomaisille ensimmäisen tietopyynnön (pyyntö oli päivätty 15 päivänä syyskuuta 2011).

(68) Kun sen sijaan on kyse vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ylläpidosta vuokria ja veroja maksamatta vielä vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn ajankohdan jälkeen, mahdollinen tuki JCD:lle olisi asianomaisissa olosuhteissa myönnetty silloin, kun Brysselin viranomaiset hyväksyivät (hiljaisesti) kyseisessä liitteessä määrätyn kalenterin noudattamatta jättämisen. Seuraavassa esitettävässä komission arvioinnissa tarkastellaan ainoastaan sitä, missä määrin vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ylläpitämiseen liitteessä 10 määrätyn ajankohdan jälkeen sisältyy sellaista JCD:lle annettua valtiontukea, jonka se olisi saanut 15 päivän syyskuuta 2001 jälkeen (toisin sanoen asetuksen (EU) 2015/1589 17 artiklassa tarkoitetun vanhentumisajan kuluessa).

(69) Tässä päätöksessä ei myöskään arvioida sitä, onko se luokiteltavissa valtiontueksi, että JCD vapautettiin maksamasta veroja Belgian valtiolle vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista telineistä, sillä tämä kysymys ei kuulunut menettelyn aloittamista koskevan päätöksen alaan.

([15]) Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9).

3.4.2 *SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki*

(70) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan määräysten mukaan jäsenvaltioiden myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetyt tuet, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tuotannonaloja, eivät sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin ne vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(71) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpiteen luokitteleminen SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi edellyttää, että kaikki seuraavat kyseisessä määräyksessä tarkoitetut kumulatiiviset edellytykset täyttyvät: i) toimenpide on valtion toteuttama, ja se rahoitetaan valtion varoista; ii) sillä annetaan tuensaajalle valikoivaa taloudellista etua; iii) toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua; iv) toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ([16]).

3.4.2.1 Valtion toiminnaksi katsominen ja valtion varat

(72) Jotta toimenpiteen voidaan katsoa olevan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, tuen on oltava valtion myöntämää tai valtion varoista myönnettyä. Valtion varoihin kuuluvat kaikki julkisen sektorin varat ([17]), myös valtion sisäisten yksikköjen (hajautetun hallinnon, osavaltioiden, alueellisten taikka muiden yksikköjen) varat ([18]).

(73) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina tukina voidaan pitää suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnettyjä etuja. Valtion varan olemassaolo voi olla muodoltaan negatiivista silloin, kun se merkitsee julkishallinnolle tulonmenetystä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luopuminen varoista, jotka olisi lähtökohtaisesti pitänyt siirtää valtion budjettiin, katsotaan valtion varojen siirtämiseksi. Tämän lisäksi valtion varoina voidaan pitää toimenpiteitä, joilla lievennetään yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ([19]).

Valtion toiminnaksi katsominen

(74) Belgian viranomaiset eivät kiistä sitä, että toimenpiteet ovat niiden (ja erityisesti Brysselin kaupungin) toteuttamia. Viranomaiset itse asiassa selittävät, että ne hyväksyivät vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ylläpitämisen liitteessä 10 määrätyn ajankohdan jälkeen JCD:n kanssa tehdyn sopimuksen tasapainon säilyttämiseksi, koska toisia telineitä oli poistettu käytöstä ennenaikaisesti Brysselin kaupungin pyynnöstä, jotta niiden tilalle voitaisiin sijoittaa toisentyyppisiä, erityisesti esteettisistä syistä hyvinä pidettyjä telineitä (ks. johdantoosan 49 kappale).

Valtion varat

(75) Belgian viranomaiset myös myöntävät, että telineiden ylläpitäminen liitteessä 10 määrättyjen ajankohtien jälkeen merkitsi tulonmenetystä Brysselin kaupungille, koska näistä telineistä ei peritty vuokria ja veroja, mutta jos ne olisi korvattu normaalisti vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla telineillä, niistä olisi maksettu vuokria ja veroja.

(76) Sitä ei siis kiistetä, etteikö siinä, että JCD on ylläpitänyt vuoden 1984 sopimukseen kuuluvia telineitä liitteessä 10 määrättyjen ajankohtien jälkeen, ole kyse Belgian valtion toiminnasta ja etteikö se ole osaltaan merkinnyt luopumista valtion varoista. Näiden valtion varojen (eli niiden vuokrien ja verojen määrän, joista Brysselin kaupunki on luopunut) kvantifioinnissa komission ja Belgian valtion arvioinnit kuitenkin eroavat toisistaan (ks. 3.4.5 jakso).

([16]) Unionin tuomioistuimen tuomio 2.9.2010, komissio v. Deutsche Post, C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2016, komissio v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, 40 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2016, komissio v. World Duty Free Group SA ym., C-20/15 P ja C-21/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, 53 kohta ja unionin tuomioistuimen tuomio 20.9.2017, komissio v. Frucona Kosice, C-300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, 19 kohta.

([17]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 12.12.1996, Compagnie nationale Air France v. Euroopan yhteisöjen komissio, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 56 kohta.

([18]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.10.1987, Saksan liittotasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, C-248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 17 kohta ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 6.3.2002, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava(T-92/00) ja Ramondín, SA ja Ramondín Cápsulas SA (T-103/00) v. Euroopan yhteisöjen komissio, yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 57 kohta.

([19]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.5.2000, Ranska v. Ladbroke Racing ja komissio, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 48–51 kohta. Unionin tuomioistuimen tuomio 14.1.2015, Eventech, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 33 kohta.

(77) Näin ollen komissio katsoo, että tässä toimenpiteessä on kyse SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtion varojen siirrosta.

(78) Kuten johdanto-osan 34 kappaleessa on todettu, CCB arvioi kirjallisissa huomautuksissaan, että liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjen mainostelineiden kaupallisesta hyödyntämisestä saadut mainostulot voisivat yhtä lailla olla valtion varoja, sillä valtio voisi itse hyödyntää näitä telineitä.

(79) Ensiksikin komissio katsoo, että JCD:n ansaitsemissa mainostuloissa ei selvästikään ole kyse valtion varoista siltä osin kuin nämä mainostulot saadaan JCD:n ja sen asiakkaiden välisistä yksityisistä sopimuksista, joissa valtio ei ole ollut millään tavoin osallisena.

(80) Ei myöskään voida katsoa, että Brysselin kaupunki luopuisi valtion varoista yksinkertaisesti siksi, että se ei itse harjoita jotakin tiettyä taloudellista toimintaa. Tällainen valtion varojen määrittelytapa olisi hyvin laaja, eikä se antaisi valtiolle mahdollisuutta myöntää lupaa alueellaan harjoitettavalle toiminnalle tarkistamatta etukäteen, että se ei itse pysty harjoittamaan asianomaista toimintaa.

(81) Lisäksi, vaikka viranomainen voisikin teoriassa harjoittaa jotakin tiettyä taloudellista toimintaa, se ei selvästikään ole viranomaisen ensisijainen tehtävä eikä sillä ole ennalta hankittua taitotietoa, osaamista eikä teknisiä välineitä tällaiseen toimintaan. Käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan esimerkiksi panna merkille, että mainossopimukset ovat yleensä kansallisia. Brysselin kaupungilla ei olisi keinoja neuvotella tällaisia sopimuksia, sillä sen päätäntävallassa ovat yksinomaan kyltit, jotka se omistaa Brysselin kaupungin alueella. Sen mahdollista kykyä hankkia tuloja näillä kylteillä ei näin ollen voida verrata JCDecaux-yritykseen.

3.4.2.2 Taloudellisen edun olemassaolo

(82) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa edulla tarkoitetaan kaikkia taloudellisia etuja, joita yritys ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, toisin sanoen ilman valtion toimenpidettä ([20]). Ainoastaan valtion toimenpiteen vaikutuksella yritykseen on merkitystä, ei sen syyllä tai tavoitteella ([21]).

(83) Unionin tuomioistuimen mukaan etu on olemassa silloin, kun yrityksen taloudellinen tilanne paranee valtion toimenpiteen seurauksena, eli etuna ei pidetä vain positiivisia suorituksia vaan yhtä lailla kaikkia valtion toimenpiteitä, jotka eri tavoilla lieventävät yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ([22]).

(84) Käsiteltävänä olevassa asiassa JCD jatkoi vuodesta 1999 alkaen ja sen mukaan, miten vuoden 1984 sopimukseen perustuneet luvat erääntyivät, mainostelineiden hyödyntämistä Brysselin kaupungin alueella maksamatta vuokria tai veroja näiden telineiden hyödyntämisestä, vaikka vuoden 1999 sopimuksen mukaan nämä telineet olisi pitänyt poistaa ja korvaavien uusien mainostelineiden hyödyntämisestä olisi, niin ikään vuoden 1999 sopimuksen nojalla, pitänyt maksaa vuokria ja veroja.

(85) Belgian viranomaiset myöntävät, että kaiken kaikkiaan JCD on saanut taloudellista etua, mutta se on johtunut yksinomaan ennenaikaisesti eli ennen määrättyä poistamisajankohtaa poistettujen telineiden lukumäärän ja liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjen telineiden lukumäärän välisestä epätasapainosta. Vaikka oletettaisiin, että komissio yhtyisi tähän näkemykseen (mitä se ei tee), edun olemassaolo olisi joka tapauksessa vahvistettu.

(86) Ensinnäkin komissio panee merkille, että Belgian viranomaiset hyväksyvät lähtökohtaisesti tuen olemassaolon mutta kiistävät sen suuruuden.

---

([20]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11.7.1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) ym. v. La Poste ym., C-39/94, ECLI:EU:C.1996:285, 60 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.1999, Espanjan kuningaskunta v. Euroopan yhteisöjen komissio, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41 kohta.

([21]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 2.7.1974, Italian tasavalta v. komissio, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13 kohta.

([22]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 8.11.2001, Adria-Wien Pipeline, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598 ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.2.1990, Ranskan tasavalta v. komissio, C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, 41 kohta.

(87) Lisäksi Belgian viranomaiset katsovat, että toimenpiteessä on ollut kyse JCD:lle myönnetystä korvauksesta, jolla on korvattu haitta, joka sille on aiheutunut siitä, että tietty määrä telineitä on pitänyt poistaa käytöstä ennenaikaisesti. Tässä yhteydessä komissio viittaa asiaan C-211/15 P, Orange v. komissio ([23]), jossa unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen ([24]) ja julkisasiamiehen ([25]) kannat, joiden mukaan yritykselle myönnettävä kustannusten lievennys, joka tehdään poistamalla sellaisia poikkeusjärjestelmästä johtuvia lisäkustannuksia, joita kilpaileville yrityksille ei koidu, katsotaan valtiontueksi ([26]). Korvauksista, joihin liittyy julkisten varojen siirtoa, ainoastaan sellaisia korvauksia ei luokitella valtiontueksi, jotka on myönnetty korvauksena julkisesta palvelusta Altmark-oikeuskäytännön ([27]) mukaisesti.

(88) Vuoden 1984 sopimus ja myös vuoden 1999 sopimus ovat kuitenkin puhtaasti kaupallisia sopimuksia, eikä niiden määräyksissä anneta JCD:n hoidettavaksi julkisen palvelun tehtävää. Sen vuoksi julkisen palvelun tuottamisesta myönnettäviä korvauksia koskevaa Altmark-oikeuskäytäntöä ei voida soveltaa.

(89) Tämän perusteella vaikuttaa siis siltä, että Belgian viranomaisten mainitsemasta korvauksesta aiheutuu väistämättä etua JCD:lle, vaikka oletettaisiin, että sen tarkoituksena on tosiasiallisesti ollut korvata se haitta, joka liittyy mahdolliseen velvollisuuteen poistaa tietyt telineet käytöstä ennenaikaisesti. Tätä päätelmää vahvistaa entisestään se seikka, että käsiteltävänä olevassa asiassa on vaikeaa nähdä, että JCD:lle olisi koitunut rakenteellista haittaa, koska JCD suostui oma-aloitteisesti poistamaan käytöstä kyseiset telineet ja koska Belgian viranomaiset lisäksi itse myönsivät, että kyseinen korvaus oli ylittänyt oletetun haitan korvaamiseksi tarvitun määrän.

(90) Tämä perustelu on niin ikään yhdenmukainen valtiontuen käsitteestä annetun komission tiedonannon ([28]), jäljempänä 'valtiontuen käsitteestä annettu tiedonanto', 69 kohdan kanssa, jossa painotetaan, että jopa "[k]ustannusten, jotka aiheutuvat valtion asettamista lakisääteisistä velvoitteista ([29]), voidaan periaatteessa katsoa liittyvän taloudelliseen toimintaan kiinteästi liittyviin kustannuksiin siten, että mikä tahansa näiden kustannusten korvaus antaa yritykselle etua ([30]). Tämä tarkoittaa sitä, että edun olemassaoloa ei periaatteessa sulje pois se, että etuus ei ylitä korvausta kustannuksista, jotka johtuvat lakisääteisen velvoitteen asettamisesta. Sama koskee sellaisten kustannusten vähentämistä, joita yritykselle ei olisi aiheutunut, jos sillä ei olisi ollut valtion toimenpiteestä johtuvaa kannustinta, koska ilman sitä se olisi järjestänyt toimintansa eri tavoin ([31]). Edun olemassaoloa ei voi sulkea pois myöskään silloin, jos toimenpiteellä korvataan kustannuksia, jotka ovat luonteeltaan erilaisia eivätkä liity kyseiseen toimenpiteeseen ([32])."

(91) Käsiteltävänä olevassa asiassa ei myöskään voida tosiasiallisesti rinnastaa vuoden 1984 sopimukseen kuuluvien telineiden ennenaikaista korvaamista lakisääteiseen velvoitteeseen, sillä JCD suostui oma-aloitteisesti poistamaan käytöstä kyseiset telineet, mutta valtiontuen käsitteestä annetun tiedonannon 69 kohdasta seuraa, että vaikka telineiden käytöstä poisto olisi johtunut lakisääteisestä velvoitteesta, korvauksen suorittaminen tästä ennenaikaisesta telineiden korvaamisesta olisi merkinnyt edun olemassaoloa.

---

([23]) Unionin tuomioistuimen tuomio 26.10.2016, Orange v. komissio, C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798.

([24]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 26.2.2015, Orange v. komissio, T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([25]) Julkisasiamies Wahlin ratkaisuehdotus 4.2.2016, Orange v. komissio, C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:78.

([26]) Unionin tuomioistuimen tuomio 26.10.2016, Orange v. komissio, C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, 41–44 kohta.

([27]) Unionin tuomioistuimen tuomio 26.10.2016, Orange v. komissio, C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798 44 kohta.

([28]) Komission tiedonanto, annettu 19 päivänä heinäkuuta 2016, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä (EUVL C 262, 19.7.2016, s. 1).

([29]) Esimerkkejä maatalousalalla asetetuista lakisääteisistä velvoitteista olisivat eläinlääkintään taikka elintarviketurvallisuuteen liittyvät tarkastukset ja testit, joita maataloustuottajien on suoritettava. Sen sijaan julkisten tahojen suorittamia ja rahoittamia tarkastuksia ja testejä, joita maataloustuottajien ei lain mukaan tarvitse suorittaa tai rahoittaa, ei katsota yrityksille asetetuiksi lakisääteisiksi velvoitteiksi. Ks. komission 18 päivänä syyskuuta 2015 antama päätös tukitoimenpiteistä SA.35484, maito- ja rasvalain nojalla tehtävät maidon laatutarkastukset, ja komission 4 päivänä huhtikuuta 2016 antama päätös valtiontuesta SA.35484, maito- ja rasvalain nojalla toteutettava yleinen terveydenhoitoon liittyvä valvonta.

([30]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 25.3.2015, Belgia v. komissio, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 74–78 kohta.

([31]) Esimerkiksi jos yritys saa avustusta investoinnin toteuttamiseksi tukialueella, ei voida väittää, että tämä avustus ei lievennä kustannuksia, jotka tavallisesti kuuluvat yrityksen vastattaviksi, sillä ilman avustusta yritys ei olisi toteuttanut investointia.

([32]) Unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, France Télécom v. komissio, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 43–50 kohta. Tätä luonnollisesti sovelletaan sellaisten kustannusten lieventämiseen, joita yritykselle aiheutuu, kun se korvaa virkamiesten aseman kilpailijoihin verrattavissa olevalla työntekijöiden asemalla, mikä antaa kyseiselle yritykselle etua (mistä oli aikaisemmin tiettyä epävarmuutta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 16 päivänä maaliskuuta 2004 asiassa Danske Busvognmænd v. komissio (T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, 57 kohta) antaman tuomion jälkeen). Ks. myös hukkakustannusten korvaamista koskeva yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 11.2.2009, Iride ja Iride Energia v. komissio, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, 46–56 kohta.

(92) Tämän lisäksi on huomattava, että valtiontuen käsitteestä annetun tiedonannon 71 kohdassa muistutetaan seuraavaa: ”Mahdollisuus toimenpiteestä koituvasta edusta suljetaan pois silloin, kun on kyse laittomasti kannettujen verojen korvaamisesta ([33]), kansallisille viranomaisille asetetusta velvoitteesta korvata tietyille yrityksille aiheuttamansa vahinko ([34]) tai vahingonkorvauksesta pakkolunastuksen vuoksi ([35]).”

(93) Kummastakaan perustilanteesta ei kuitenkaan ole kyse käsiteltävänä olevassa asiassa. Mikään ei anna aihetta katsoa, että Belgian viranomaiset olisivat aiheuttaneet JCD:lle vahingon, jonka ne olisivat olleet velvollisia korvaamaan. JCD suostui oma-aloitteisesti poistamaan käytöstä tietyt vuoden 1984 sopimukseen kuuluneet telineet, ja on perusteltua olettaa, että JCD suostui tähän, koska se sai tästä kaiken kaikkiaan etua.

(94) Komissio on myös pohtinut, voitaisiinko tätä korvausta pitää markkinatoimijan tavanomaisena toimintana, jolloin saattaisi olla mahdollista sulkea pois edun olemassaolo. Ei kuitenkaan voida katsoa, että Brysselin kaupunki olisi toiminut asianomaisessa tilanteessa markkinatoimijana. On näet voitu todeta, että väitettyä korvaussopimusta ei ollut hyväksytetty virallisesti eikä sen toteutumista seurattu mitenkään (tämä selittää myös sen, miksi, kuten Belgian viranomaiset ovat itsekin todenneet, ennenaikaisesti poistettujen ja korvattujen telineiden lukumäärät erosivat toisistaan). Mistään komissiolle toimitetuista tiedoista ei käy ilmi, että Brysselin kaupunki ja JCD olisivat käyneet tästä asiasta minkäänlaisia neuvotteluja. Mistään tiedoista ei ilmene, että Brysselin kaupunki olisi laatinut arvion siitä, millaisia ne JCD:n tulonmenetykset olisivat, jotka liittyisivät tiettyjen vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ennenaikaisiin korvaamisiin, ja miten kyseiset menetykset vertautuisivat toisten saman sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ylläpidosta saatavaan tuloon. Telineistä on sitä paitsi jo tehty täydet poistot (loogisesti näiden kylttien kustannukset on nimittäin korvattu kokonaisuudessaan, JCD:n marginaali mukaan lukien, koska niitä on hyödynnetty vuoden 1984 sopimuksen laillisena voimassaoloaikana). Koska minkäänlaista arviointia, sopimusta ja seurantaa ei ole tehty, ei ole mahdollista katsoa, että Brysselin kaupunki olisi toiminut yksityisen markkinataloustoimijan periaatteen mukaisesti.

(95) Brysselin ylioikeus on myös vahvistanut 29 päivänä huhtikuuta 2016 antamassaan tuomiossa komission väitteen edun olemassaolosta ([36]). Ylioikeus hylkäsi tässä tuomiossa JCD:n valituksen ja vahvisti Brysselin ensimmäisen asteen tuomioistuimen 13 päivänä joulukuuta 2010 antaman tuomion. Tarkemmin sanottuna ylioikeus vahvisti, että JCD ei ole noudattanut vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrättyjä poistamisajankohtia ja oli sen vuoksi oikeudettomasti hyödyntänyt useita mainostelineitä Brysselin kaupungin julkisella alueella. JCD on siis harjoittanut objektiivisesti arvioituna laitonta toimintaa rehellisten markkinakäytäntöjen sijaan, sillä hyödyntämällä mainostelineitä, joita sen verkkoon ei pitäisi (ainakaan enää) kuulua, JCD on saanut laitonta kilpailuetua, jonka seurauksena sen kilpailija CCB on voinut menettää mainostajia. Tältä osin ylioikeus määräsi kyseiset laittomat käytännöt lakkautettaviksi ja katsoi, että oikeudettomasti hyödynnettyjen mainostelineiden purkaminen on välttämätöntä laittoman käytännön lakkauttamiseksi.

(96) Tämän perusteella komissio katsoo, että siitä, että JCD on ylläpitänyt ja hyödyntänyt vuosina 1999–2011 tiettyä määrää vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia mainostelineitä Brysselin kaupungin alueella näille telineille vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen maksamatta niistä vuokraa ja veroa, on ollut seurauksena niiden kustannusten alentuminen, jotka tavallisesti olisivat kuuluneet JCD:n vastattaviksi osana tämän harjoittamaa toimintaa, ja kyseessä on näin ollen taloudellinen etu.

#### 3.4.2.3 Valikoivuus

(97) Jotta toimenpidettä voidaan pitää valtiontukena, sen on oltava valikoiva, mikä tarkoittaa, että sen on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti suosittava joitakin yrityksiä tai tuotannonaloja ([37]). Tämä tarkoittaa sitä, että valtiontuen käsitteen piiriin kuuluvat ainoastaan yrityksiä valikoivasti suosivat toimenpiteet.

(98) Ensinnäkin voidaan panna merkille, että Belgian viranomaiset eivät kiistä toimenpiteen (vuoden 1984 sopimukseen kuuluvien telineiden ylläpito vuokria ja veroja maksamatta liitteessä 10 määrätyn hyödyntämisajan umpeutumisen jälkeen) valikoivuutta.

---

([33]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 27.3.1980, Amministrazione delle Finanze dello Stato, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, 29–32 kohta.

([34]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 27.9.1988, Asteris AE ym. v. Kreikka, yhdistetyt asiat C-106/87–C-120/87, ECLI:EU:C:1988:457, 23 ja 24 kohta.

([35]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 1.7.2010, Nuova Terni Industrie Chimiche v. komissio, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, 59–63 kohta ja 140–141 kohta, joissa täsmennetään, että vaikka pakkolunastuksen vuoksi maksettavasta vahingonkorvauksesta ei koidu etua, tämän vahingonkorvauksen maksamisen jatkaminen voi olla valtiontukea.

([36]) Brysselin ylioikeuden tuomio 29.4.2016 (yhdeksäs jaosto), asia 2011/AR/140.

([37]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.12.2005, Italia v. komissio, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, 94 kohta.

(99) Itse asiassa Belgian viranomaiset ovat selittäneet, että toimenpide on korvaus, joka annettiin JCD:lle tiettyjen telineiden ennenaikaisen poiston korvaamiseksi, ja tällainen toimenpide on perusolemukseltaan yksittäistoimenpide, ja tällaisessa tilanteessa taloudellisen edun määrittäminen (ks. 3.4.2.2 jakso) antaa yleensä syyn olettaa, että etu on valikoiva. Koska mikään ei viittaa päinvastaiseen, käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan soveltaa tätä oletusta, ja se on riittävä peruste toimenpiteen toteamiselle valikoivaksi.

(100) Niin ikään voidaan panna merkille, että ei ole mahdollista katsoa, että toimenpide ei ole valikoiva, pelkästään siksi, että JCD olisi oikeudellisesti ja tosiasiallisesti ainutlaatuisessa tilanteessa, sillä se oli ainoa toimija, joka saattoi hyötyä toimenpiteestä, koska se oli ainoa toimija, joka käytti vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia telineitä.

(101) Edellä mainitussa asiassa *Orange* antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin on nimittäin vahvistanut unionin yleisen tuomioistuimen kannan ([38]), jonka mukaan ”– – perusteen, jonka mukaan edunsaajaa verrataan muihin yrityksiin, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti siihen rinnastettavassa tilanteessa toimenpiteellä tavoitellun päämäärän kannalta, taustalla on tilanne, jossa arvioidaan mahdollisesti yleisesti sovellettavien toimenpiteiden valikoivuutta, ja se saa oikeutuksensa tällaisesta tilanteesta, eikä sillä ole siis merkitystä silloin, kun kyse on – kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa – sellaisen tilapäisen toimenpiteen valikoivuuden arvioimisesta, joka koskee ainoastaan yhtä ainoaa yritystä – –”.

(102) Käsiteltävänä olevassa asiassa on ilmeistä, että telineiden ylläpito on tilapäinen toimenpide, jolla ei ole yleistä vaikutusta, ja näin ollen toimenpide on selvästi valikoiva.

#### 3.4.2.4 Kilpailun vääristyminen ja vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

(103) Yrityksille myönnetyt julkiset tuet katsotaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisiksi valtiontuiksi vain, jos ne ”vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua”, ja vain siltä osin kuin ne ”vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

##### Kilpailun vääristyminen

(104) Valtion myöntämän tukitoimenpiteen katsotaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos se on omiaan vahvistamaan tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna niihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee ([39]).

(105) Jotta voidaan katsoa, että valtion toimenpide taikka valtion varoista toteutettu toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja voi vääristää tai uhata vääristää kilpailua, on riittävää, että tukitoimenpiteen käyttöönottohetkellä kyseisillä markkinoilla oli todellinen kilpailutilanne ([40]). Kilpailun voidaan siis olettaa vääristyvän, jos valtio antaa taloudellista etua yritykselle vapautetulla alalla, jolla on tai voisi olla kilpailua.

(106) Kun otetaan huomioon, että JCD toimii markkinoilla (pienten mainosjulisteiden markkinat), joilla alan eri yritykset kilpailevat keskenään, tuen myöntämisellä yhdelle alan toimijalle tai edulla, jonka yksi alan toimija saa tällaisesta tuesta, olisi vaikutuksia, jotka mahdollisesti voisivat vääristää kilpailua.

##### Vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

(107) Unionin tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan kaikki sellaiset tuet, joita myönnetään sisämarkkinoilla toimintaansa harjoittavalle yritykselle, voivat olla omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ([41]).

---

([38]) Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 6.2.2016, Orange v. komissio, T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117.

([39]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.9.1980, Philip Morris Holland BV v. Euroopan yhteisöjen komissio, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11 kohta ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 15.6.2000, Alzetta Mauro ym. v. Euroopan yhteisöjen komissio, yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, 80 kohta.

([40]) Unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, 40 kohta.

([41]) Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 4.4.2001, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio, T-288/97, ECLI:EU:T:1999:125, 41 kohta.

(108) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolta ei vaadita taloudellista analyysia merkityksellisten markkinoiden todellisesta tilanteesta, tuensaajayritysten markkinaosuudesta, kilpailevien yritysten asemasta tai jäsenvaltioiden välisistä kauppavirroista ([42]). Sääntöjenvastaisesti myönnettyjen valtiontukien osalta komission ei tarvitse osoittaa, millainen vaikutus näillä tuilla on todellisuudessa ollut kilpailuun ja kauppaan.

(109) Tarkasteltavana oleva JCD:n hyväksi toteutettu toimenpide (mainostelineiden ylläpito vuokria ja veroja maksamatta liitteessä 10 määrättyjen ajankohtien jälkeen) vahvistaa JCD:n asemaa mainostelineiden markkinoilla Brysselin pääkaupunkialueella ja hankaloittaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten pääsyä näille markkinoille ([43]). Lisäksi komissio huomauttaa käsiteltävänä olevassa asiassa, että sekä JCD:llä että CCB:llä on toimintaa Euroopan unionin muissa jäsenvaltioissa ([44]). On myös tärkeää painottaa, että mainostajat ovat usein monissa maissa toimivia kansainvälisiä konserneja ja tietyissä tapauksissa itse mainoskampanjoilla on kansainvälinen ulottuvuus.

(110) Toimenpide on näin ollen omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(111) On kuitenkin huomattava, että vaikka Belgian viranomaiset myöntävät JCD:lle annetun edun olemassaolon, ne katsovat mahdolliseksi vedota vähämerkityksistä tukea koskevaan vuoden 2006 asetukseen.

(112) Viranomaisten päättely perustuu tämän edun määrästä tehtyyn laskelmaan, jossa on otettu huomioon myöhässä poistettujen telineiden ja ennenaikaisesti poistettujen telineiden keskinäinen korvauslogiikka.

(113) Belgian viranomaiset näet katsovat (ks. johdanto-osan 51–52 kappale), että kaiken kaikkiaan JCD on saanut taloudellista etua mutta se on johtunut yksinomaan ennenaikaisesti eli ennen määrättyä poistamisajankohtaa poistettujen telineiden lukumäärän ja liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjen telineiden lukumäärän välisestä epätasapainosta. Viranomaisten näkökulmasta JCD on osapuolten välillä sovitun korvausmekanismin mukaan yhtäältä luopunut vuokra- ja verosäästöistä, koska se suostui poistamaan telineitä käytöstä ennenaikaisesti, ja toisaalta saanut vuokra- ja verosäästöjä ylläpitämällä telineitä määrätyn poistamisajankohdan jälkeen.

(114) Kun lasketaan JCD:n ennenaikaisissa poistoissa menettämien säästöjen ja niiden lisäsäästöjen välinen erotus, joita JCD on saanut pitämällä telineitä käytössä pidempään kuin liitteessä 10 on määrätty, voidaan Belgian viranomaisten mukaan todeta, että JCD on kaiken kaikkiaan saanut vain rajallista taloudellista etua, joka on ollut enintään [100 000–150 000] euroa joulukuun 1999 ja 2011 välisenä aikana.

(115) Koska Belgian viranomaiset katsovat, että JCD:lle myönnetty etu ei ole voinut olla enempää kuin [100 000–150 000] euroa, ne ovat esittäneet väitteen, jonka mukaan toimenpiteen voitaisiin helposti katsoa kuuluvan vähämerkityksistä tukea koskevan vuoden 2006 asetuksen soveltamisalaan.

(116) Tältä osin on tässä vaiheessa tärkeää panna merkille, että tarkasteltavana olevan ajanjakson kannalta merkityksellisiä vähämerkityksistä tukea koskevia asetuksia on itse asiassa kaksi:

a) EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annettu komission asetus (EY) N:o 69/2001, jäljempänä 'vähämerkityksistä tukea koskeva vuoden 2001 asetus', joka oli voimassa helmikuusta 2001 alkaen 31 päivään joulukuuta 2006 ja jossa vahvistettiin, että tietyt vähäiset tuet (alle 100 000 euroa kolmen verovuoden ajalta) katsotaan sellaisiksi, että niillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ja että ne eivät siten täytä kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteereitä;

b) vähämerkityksistä tukea koskeva vuoden 2006 asetus, joka oli voimassa 1 päivästä tammikuuta 2007 alkaen 31 päivään joulukuuta 2013 ja jossa vahvistettiin, että tietyt vähäiset tuet (alle 200 000 euroa kolmen verovuoden ajalta) katsotaan sellaisiksi, että niillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ja että ne eivät siten täytä kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kriteereitä.

([42]) Unionin tuomioistuimen tuomio 8.9.2011, komissio v. Alankomaat, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 131 kohta.

([43]) Ks. tältä osin unionin tuomioistuimen tuomio 8.5.2013, Eric Libert ym. v. Gouvernement flamand; All Projects & Developments NV ym. v. Vlaamse Regering, yhdistetyt asiat C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288.

([44]) Brysselin pääkaupunkialueen 15 päivänä maaliskuuta 2008 Villo-toimiluvan osalta esittämä tarjouspyyntö esimerkiksi julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

(117) Ensinnäkin, kuten 3.4.2.2 jaksossa on selostettu, komissio katsoo, että annettu etu on Belgian viranomaisten arviota suurempi, sillä tämän edun laskennassa on otettava huomioon kaikki ne vuokrat ja verot, joita JCD ei ole maksanut suunniteltua pidempään ylläpidetyistä mainostelineistä. On huomattava, että komissiolla ei ole tarkkaa arviota JCDecaux'lle myönnetyn edun kokonaismäärästä, koska Belgian viranomaiset ovat kieltäytyneet antamasta tätä tietoa, mutta JCD:lle myönnetyn tuen määrä on joka tapauksessa yli 200 000 euroa. Vähämerkityksistä tukea koskevia asetuksia ei näin ollen voida soveltaa, eikä komissio voi hyväksyä Belgian viranomaisten väitettä.

(118) Komissio myös huomauttaa, että vaikka jompaakumpaa vähämerkityksistä tukea koskevista asetuksista voitaisiin soveltaa (mikä ei ole mahdollista), vähämerkityksistä tukea koskevan vuoden 2001 asetuksen 3 artiklassa ja vähämerkityksistä tukea koskevan vuoden 2006 asetuksen 3 artiklassa vahvistetut seurantaa koskevat edellytykset eivät kuitenkaan täyty. Belgian viranomaiset eivät tosiasiassa olleet alun perin ajatelleet, että kyseinen järjestely olisi vähämerkityksistä tukea, eivätkä ne siksi toteuttaneet mitään näissä asetuksissa määrättyjä menettelyjä.

(119) Toimenpiteessä ei myöskään ole noudatettu niitä läpinäkyvyyttä koskevia edellytyksiä, joista säädetään vähämerkityksistä tukea koskevan vuoden 2006 asetuksen 2 artiklan 4 kohdassa, jossa säädetään seuraavaa: "Tätä asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jonka osalta on mahdollista laskea etukäteen tarkka bruttoavustusekvivalentti tarvitsematta tehdä riskinarviointia ('läpinäkyvä tuki')." Käsiteltävänä olevassa asiassa Belgian viranomaiset eivät ole toimittaneet mitään asiakirjaa, josta kävisi ilmi, että laskelmia olisi laadittu etukäteen ennen tukitoimenpiteen myöntämistä taikka että ennenaikaisten poistojen ja myöhässä tehtyjen poistojen keskinäistä tasapainoa (johon Belgian viranomaisten tekemä laskelma [100 000–150 000] euron tukimäärästä perustuu) olisi erityisesti seurattu.

(120) Näin ollen kyseessä olevan tuen ei pidä katsoa kuuluvan vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen soveltamisalaan.

(121) Päätelmänä komissio katsoo, että toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

3.4.2.5 Päätelmä

(122) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että JCD on saanut vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ylläpidosta niille määrätyn poistamisajankohdan jälkeen valtiontukea, joka on koostunut kahdesta osasta (vuokrista ja veroista).

3.4.3 *Tuen sääntöjenmukaisuus*

(123) Komissio toteaa, että kantelun tässä osiossa tarkoitettua toimenpidettä, joka sisältää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia, ei ole ilmoitettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(124) Koska Belgian viranomaiset eivät ole esittäneet mitään perustetta ilmoitusvaatimuksesta vapauttamiselle, toimenpide on katsottava sääntöjenvastaiseksi.

3.4.4 *Soveltuvuus sisämarkkinoille*

(125) Sikäli kuin se, että JCD on hyödyntänyt tiettyjä vuoden 1984 sopimuksen toimeenpanossa Brysselin kaupungin alueelle pystytettyjä mainostelineitä vielä niille määrätyn (vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 ilmoitetun) poistamisajankohdan jälkeen, merkitsee SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen valtiontukien olemassaoloa, on syytä määrittää, voitaisiinko näiden toimenpiteiden katsoa soveltuvan sisämarkkinoille.

(126) Valtiontukitoimenpiteet voidaan katsoa soveltuviksi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa sekä 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyjen poikkeusten perusteella. Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan ole esittäneet yhtäkään väitettä, jolla pyrittäisiin osoittamaan, että jotakin näistä poikkeuksista voitaisiin soveltaa käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

(127) Komissio ensiksikin muistuttaa, että jäsenvaltion kuuluu osoittaa tuen soveltuvuus sisämarkkinoille. Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan ole esittäneet yhtäkään väitettä siitä, että kyseessä olevat toimenpiteet soveltuisivat sisämarkkinoille. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdassa ja SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a–d alakohdassa määrättyjä poikkeuksia ei voida soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, koska kyseessä olevaa toimenpidettä ei voida perustella näissä määräyksissä asetuilla tavoitteilla.

(128) Lisäksi vuosien 1984 ja 1999 sopimukset ovat puhtaasti kaupallisia sopimuksia, eikä niissä anneta JCD:n hoidettavaksi julkisen palvelun tehtävää. Sen vuoksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrättyä poikkeusta, joka koskee julkisen palvelun tuottamisesta myönnettäviä korvauksia, ei voida soveltaa.

(129) Komissio katsoo näin ollen, että siitä, että JCD on ylläpitänyt vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia telineitä vielä vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen vuokraa ja veroa maksamatta, on ollut seurauksena niiden kustannusten alentuminen, jotka tavallisesti olisivat kuuluneet JCD:n vastattaviksi tämän harjoittaman toiminnan osana, ja sitä on tämän perusteella pidettävä sisämarkkinoille soveltumattomana toimintatukena.

(130) Edellä esitettyjen huomioiden perusteella komissio katsoo, että JCD on saanut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea ylläpitämällä vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia telineitä vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen maksamatta vuokraa ja veroa. Tämä tuki on perittävä takaisin, mikäli sen takaisinperintään sovellettava vanhentumisaika ei ole asetuksen (EU) 2015/1589 17 artiklan mukaan umpeutunut.

3.4.5 *Sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrä*

(131) Sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrän laskennassa sovellettava yleinen periaate on arvioida niiden vuokrien ja verojen määrä, jotka kaupungin olisi pitänyt periä ilman kyseistä toimenpidettä.

(132) Komissio katsoo, että sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrä on laskettava kunkin vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan ja vielä 15 päivän syyskuuta 2001 ([45]) jälkeen ylläpidetyn telineen osalta niin, että laskelman lähtökohtana käytetään vuoden 1999 sopimuksen nojalla maksettavaksi kertyneitä vuokria ja mainostelineisiin yleisesti sovellettuja veroja ([46]) alun perin määrätyn poistamisajankohdan ([47]) (jos se on 15 päivän syyskuuta 2001 jälkeen) tai 15 päivän syyskuuta 2001 (jos alun perin määrätty poistamisajankohta oli ennen 15 päivää syyskuuta 2001) ja tosiasiallisen poistamisajankohdan väliseltä ajalta.

(133) Kuten johdanto-osan 111–114 kappaleessa on todettu, Belgian viranomaiset päättelevät, että JCD:lle mahdollisesti myönnetyn tuen määrä olisi [100 000–150 000] euroa, ja perustavat päätelmänsä suunniteltua pidempään ylläpidettyjen vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden ja ennenaikaisesti poistettujen telineiden keskinäiseen korvauslogiikkaan. Belgian viranomaisten tekemä laskelma perustuu CCB:n 3 päivänä joulukuuta 2007 ja 21 päivänä joulukuuta 2009 teettämiin ulosottomiehen pöytäkirjoihin. Belgian viranomaiset arvioivat, että nämä ulosottomiehen pöytäkirjat osoittavat, että vuonna 2007 ennen liitteessä 10 määrättyä poistamisajankohtaa purettuja telineitä vastaavien mainostaulujen lukumäärä ylitti liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen ylläpidettyjä telineitä vastaavien mainostaulujen lukumäärän. Ainoastaan CCB:n 21 päivänä joulukuuta 2009 teettämä ulosottomiehen pöytäkirja näytti osoittavan, että tasapaino oli kallistunut JCD:n hyväksi. Tämän vuoksi Belgian viranomaiset katsovat, että vaikka JCD:lle onkin saatettu myöntää jonkinlaista etua hankintasopimuksen toimeenpanossa, kyseisen edun kvantifiointi voidaan rajata koskemaan verovuosia 2007–2011 ilman, että olisi vaaraa, että JCD:lle olisi koitunut tästä mitään todellista etua.

(134) Kuten 3.4.2.2 jaksossa selostetaan, komissio katsoo, että Belgian viranomaisten esittämä korvausmekanismiin perustuva väite on perusteeton ja JCDecaux'lle myönnetty etu vastaa niiden säästöjen kokonaismäärää, jotka yritykselle koituivat siitä, että se jatkoi vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien telineiden hyödyntämistä sen sijaan, että se olisi korvannut ne vuoden 1999 sopimuksen mukaisilla telineillä.

(135) Brysselin ylioikeus on myös vahvistanut tältä osin komission näkemyksen 29 päivänä huhtikuuta 2016 antamassaan tuomiossa ([48]). Tässä tuomiossa ylioikeus vahvisti, että JCD ei ole noudattanut vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrättyjä poistamisajankohtia ja oli sen vuoksi oikeudettomasti hyödyntänyt useita mainostelineitä Brysselin kaupungin julkisella alueella.

(136) Tarkemmin sanottuna ylioikeus hylkäsi Belgian viranomaisten esittämän käsityksen sellaisesta korvausmekanismista, jonka mukaisesti vanhoja kalusteita olisi ylläpidetty vielä niille määrätyn poistamisajankohdan jälkeen vastineena vanhojen kalusteiden ennenaikaisesta korvaamisesta, koska tällaista mekanismia ei ollut määrätty tai hyväksytty vuoden 1984 sopimuksessa. Ylioikeus vahvisti, että mistään asiakirjasta ei ilmene, että Brysselin kaupunki olisi antanut JCD:lle vuoden 1999 hankintasopimuksen teon jälkeen nimenomaista lupaa ryhtyä mainostelineiden "vaihtoon". Ylioikeus hylkäsi valituksen ja vahvisti Brysselin ranskankielisen ensimmäisen asteen tuomioistuimen

([45]) Kymmenen vuoden vanhentumisaika estää tuen takaisinperinnän 15 päivää syyskuuta 2001 edeltävältä ajalta.

([46]) Veron osalta sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrä on laskettava 17 päivänä lokakuuta 2001 annetun veropäätöksen 3–5 §:n, 18 päivänä joulukuuta 2006 annetun veropäätöksen 4–7 §:n sekä 17 päivänä joulukuuta 2007, 15 päivänä joulukuuta 2008, 9 päivänä marraskuuta 2009, 20 päivänä joulukuuta 2010 ja 5 päivänä joulukuuta 2011 annettujen veropäätösten 4–6 §:n perusteella.

([47]) Nämä ajankohdat käyvät ilmi liitteestä 10.

([48]) Brysselin ylioikeuden tuomio 29.4.2016 (yhdeksäs jaosto), asia 2011/AR/140.

13 päivänä joulukuuta 2010 antaman tuomion. Se vahvisti, että hyödyntämällä mainostelineitä oikeudettomasti Brysselin kaupungin julkisella alueella JCD on harjoittanut objektiivisesti arvioituna laitonta toimintaa rehellisten markkinakäytäntöjen sijaan, sillä hyödyntämällä mainostelineitä, joita sen verkkoon ei pitäisi (ainakaan enää) kuulua, JCD on saanut laitonta kilpailuetua, jonka seurauksena sen kilpailija CCB on voinut menettää mainostajia.

(137) Tämän vuoksi komissio katsoo, että sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrän laskenta on toteutettava yksinomaan niiden vuokrien ja verojen perusteella, jotka on jätetty perimättä suunniteltua pidempään ylläpidetyistä telineistä, huomioimatta minkäänlaista korvauslogiikkaa. Tätä varten Belgian viranomaisten on otettava huomioon kunkin kyseisen telineen ja kunkin merkityksellisen ajanjakson osalta samankokoisiin telineisiin sovelletut vuokrat ja vuoden 2001 veropäätökseen ja sitä myöhempiin veropäätöksiin perustuvat verot.

(138) Tässä yhteydessä on huomioitava, että 17 päivänä lokakuuta 2001 tilapäisestä mainonnasta julkisessa tilassa annetulla veropäätöksellä otettiin käyttöön verovuosiksi 2002–2006 tilapäisistä mainoksista julkisessa tilassa perittävä vero. Brysselin kaupunki antoi lisäksi 18 päivänä joulukuuta 2006 veropäätöksen, jossa määrättiin, että samaa veroa sovellettaisiin verovuonna 2007. Verovuodesta 2008 alkaen Brysselin kaupunki on soveltanut mainostelineisiin omaa erillistä veroa ([49]).

(139) Komissio katsoo, että mainostelineitä koskevia veropäätöksiä olisi pitänyt soveltaa automaattisesti suunniteltua pidempään ylläpidettyihin vuoden 1984 sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin telineisiin ja että näiden veropäätösten mukaisen verovapautuksen soveltaminen suunniteltua pidempään ylläpidettyihin vuoden 1984 sopimukseen kuuluviin telineisiin oli poikkeus viitejärjestelmästä.

(140) On aiheellista huomauttaa, että Brysselin kaupunki ([50]) oli alun perin katsonut, ettei vuoden 1999 hankintasopimuksen toimeenpanossa paikoilleen sijoitettuja ja kaupungille kuuluvia telineitä verotettaisi 17 päivänä lokakuuta 2001 annetussa veropäätöksessä Brysselin kaupungin ilmoituksille määrätyn verovapautuksen nojalla, mikä voi vaikuttaa olevan ristiriidassa johdanto-osan 139 kappaleessa esitetyn komission kannan kanssa. Nimenomaisesti

([49]) Veropäätökset 17 päivänä joulukuuta 2007, 15 päivänä joulukuuta 2008, 9 päivänä marraskuuta 2009, 20 päivänä joulukuuta 2010 ja 5 päivänä joulukuuta 2011. Mainittujen veropäätösten 2 §:ssä määrättiin, että ”tässä päätöksessä mainostelineillä tarkoitetaan mainontaan tarkoitettuja telineitä, tilapäiseen mainontaan tarkoitettuja telineitä, mainontaan käytettäviä ajoneuvoja ja mainoskojuja”. Veron suuruus määriteltiin 4–6 §:ssä. Nimenomaisesti 4 §:ssä (Mainontaan tarkoitettuja telineitä koskeva vero) todettiin seuraavaa:

a) ”Mainontaan tarkoitettuja telineitä koskevan veron suuruus on kunakin verovuonna 150,00 euroa neliömetriltä.

b) 1 kohta: Silloin, kun mainontaan tarkoitettuja telineitä käytetään yksinomaan kulttuuriin, sosiaaliseen elämään ja urheiluun liittyvään mainontaan ja tähän rinnastettavaan mainontaan, kuten elokuvien ja taideteosten mainontaan ja mainontaan, jolla annetaan tietoa järjestettävistä messuista, kongresseista, näyttelyistä taikka sirkuksista, veron suuruus on kunakin verovuonna 50,00 euroa neliömetriltä.

2 kohta: Kuitenkin silloin, kun näissä mainontaan tarkoitetuissa telineissä, joita käytetään yksinomaan kulttuuriin, sosiaaliseen elämään ja urheiluun liittyvään mainontaan ja tähän rinnastettavaan mainontaan, kuten elokuvien ja taideteosten mainontaan ja mainontaan, jolla annetaan tietoa järjestettävistä messuista, kongresseista, näyttelyistä taikka sirkuksista, yli seitsemäsosaa näkyvästä mainospinta-alasta käytetään luonteeltaan kaupallisiin mainintoihin, nimiin tai logoihin, näistä telineistä peritään tämän pykälän a momentissa määrätyn suuruinen vero.

c) Vero peritään koko verovuodelta riippumatta siitä, milloin kyseinen mainontaan tarkoitettu teline on asennettu tai purettu.”

Veropäätösten 5 §:ssä (Tilapäiseen mainontaan tarkoitettuja telineitä koskeva vero) todettiin seuraavaa: – –

Veropäätösten 6 §:ssä (4 ja 5 §:ää koskevat yleiset määräykset) todettiin seuraavaa:

a) ”Vero peritään kustakin mainostelineestä.

b) 1 kohta: Veron laskennassa kaikki alle neliömetrin suuruiset pinta-alaosuudet pyöristetään kokonaisiksi neliömetreiksi.

2 kohta: Edellisestä 1 kohdasta poiketen alle neljän neliömetrin mainostelineitä verotetaan kuitenkin 0,25 neliömetrin yksiköissä tai osuuksissa kiinteällä hinnalla, joka jaetaan neljällä.

c) Kun mainostelineissä on useita mainostauluja, veron määrä kerrotaan mainostaulujen lukumäärällä.

a. Kun mainostelineissä on järjestelmä, jolla useita mainoksia voidaan esittää peräkkäin tai jonossa samassa mainostaulussa, veron määrä on kaksinkertainen.

d) Kun mainostelineen pinta-ala eroaa näkyvästä mainospinta-alasta, vero lasketaan näkyvän mainospinta-alan mukaan.”

([50]) Veropäätöksen 5 §:ssä määrättiin, että tällä päätöksellä vahvistetusta verosta vapautetaan muun muassa ”kaupungin itsensä tai kaupungin perustamien, kaupungin alaisuudessa toimivien tai kaupungin rahoittamien elinten ilmoitukset”. Brysselin kaupunki ei ole koskaan itse hyödyntänyt mainostelineitä, kuten Belgian viranomaiset ovat täsmentäneet huomautuksissa, jotka ne esittivät 20 päivänä helmikuuta 2017 vastauksena komission 14 päivänä helmikuuta 2017 esittämiin lisäkysymyksiin. Tämä hyödyntäminen on aina toteutettu kolmansien osapuolten välityksellä. Brysselin kaupungille kuuluvat ainoastaan ne mainostelineet, jotka olivat 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnetyn julkisen hankintasopimuksen kohteena. Tämä sopimus uudistettiin sen päättymishetkellä. Nykyinen toimeksisaaja, nimittäin CCB, maksaa mainostelineistä vuokraa sekä sovellettavia veroja.

Brysselin kaupungin mainostelineitä koskeva vapautusmääräys on sittemmin sisällytetty 17 päivänä joulukuuta 2007 annetun veropäätöksen 9 §:ään ja myöhemmin myös 15 päivänä joulukuuta 2008, 9 päivänä marraskuuta 2009, 20 päivänä joulukuuta 2010 ja 5 päivänä joulukuuta 2011 annettuihin veropäätöksiin ([51]).

(141) Belgian viranomaiset ovat kuitenkin myös ilmoittaneet, että Brysselin kaupunki oli myöhemmin päätellyt, että mainostelineiden vapauttaminen veroista vain sen perusteella, että ne kuuluivat Brysselin kaupungille, vaikka se ei ollut niiden hyödyntäjä, synnytti perusteettoman edun muiden mainostelineiden hyödyntäjiin nähden. Sen vuoksi kaupunki päätti periä veroja vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista telineistä, ja ensimmäisiä veroja alettiin periä 29 päivänä heinäkuuta 2011 verovuodelta 2009. Belgian viranomaiset ovat selittäneet, että 24 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (joka on sittemmin kumottu 3 päivänä huhtikuuta 2014 annetulla määräyksellä) 6 §:n mukaan veroja voitiin periä taannehtivasti enintään kolmelta vuodelta verovuoden 1 päivästä tammikuuta lukien.

(142) Belgian viranomaisten esittämän päättelyn perusteella komissio katsoo, että mainostelineitä koskevia veroja olisi tavanomaisesti sovellettava vuoden 1999 sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin telineisiin ja ettei sen kantaan, jonka mukaan suunniteltua pidempään ylläpidetyistä vuoden 1984 sopimukseen kuuluvista telineistä olisi myös perittävä veroa, näin ollen liity ristiriitaa.

(143) Komissio panee tässä yhteydessä merkille, että niissä kahdessa 4 päivänä marraskuuta 2016 annetussa tuomiossa, joissa Brysselin ranskankielinen ensimmäisen asteen tuomioistuin totesi, että JCD:llä ei ollut velvollisuutta suorittaa kunnallista mainosveroa Brysselin kaupungille kuuluneista mainostelineistä silloin, kun se pani toimeen sille 14 päivänä lokakuuta 1999 myönnettyä hankintasopimusta, ei oteta huomioon kysymystä valtiontukisääntöjen noudattamisesta.

(144) JCD:n vuokra- ja verosäästöjen määrän laskemiseen ei liity erityisiä vaikeuksia, ja Belgian viranomaiset ovat osin laskeneet nämä säästöt vähämerkityksistä tukea koskevan väitteen yhteydessä (ks. johdanto-osan 52–53 kappale). Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan ole toimittaneet komissiolle arviota tuen kokonaismäärästä komission toistuvista pyynnöistä huolimatta. CCB on puolestaan toimittanut takaisinperittävän tuen määrästä arvion, joka on suunnilleen 2 miljoonaa euroa.

## 4. **KANTELUN VILLO!-OSION ARVIOINTI**

### 4.1 **Menettelyn aloittamisen syyt**

(145) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio arvioi, että kumulatiiviset valtiontukikriteerit täyttyivät niiden lisätoimenpiteiden (vapautus tietyistä käyttömaksuista tai tiettyjen kunta- ja aluetason verojen neutralointi, ks. johdanto-osan 22 kappale) osalta, jotka liittyivät siihen, että JCD käytti julkisen palvelun Villo-toimilupaa Brysselin pääkaupunkialueella, ja näin ollen kyseiset toimenpiteet olivat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia.

(146) Erityisesti Belgian viranomaisten väite, jonka mukaan Altmark-oikeuskäytännön perusteella näitä toimenpiteitä ei tarvitsisi luokitella valtiontueksi, koska JCD oli tullut valituksi avoimessa tarjouskilpailussa, ei näyttänyt soveltuvan käsiteltävänä olevaan tapaukseen, sillä kyseiset lisätoimenpiteet eivät olleet osa tätä tarjouskilpailua: ne oli myönnetty tarjouskilpailun jälkeen Villo-toimilupasopimuksesta käydyissä neuvotteluissa. Belgian viranomaisten mukaan näiden lisätoimenpiteiden enimmäisarvo oli noin [400 000–500 000] euroa vuodessa (ks. johdanto-osan 22 kappale).

(147) Komissio on niin ikään esittänyt vakavia epäilyjä sen suhteen, vastaavatko lisätoimenpiteet komission päätöstä 2005/842/EY, jäljempänä 'vuonna 2005 tehty yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskeva päätös' ([52]), ja vuonna 2012 tehtyä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaa päätöstä, joihin Belgian viranomaiset vetoavat. Komissiolla on ollut epäilyjä erityisesti sen suhteen, ovatko Belgian viranomaisten toteuttamat toimilupatarkastukset (joissa on seurattu tarkasti tehtävän kustannuksia mutta ei siitä saatuja tuloja) olleet riittäviä liiallisten korvausten välttämiseen. Komissiolla on niin ikään ollut epäilyjä, jotka liittyvät niiden JCD:n kustannuslaskelmassa esitettyjen tapojen yksityiskohtiin, joilla JCD:n valtakunnallisella tasolla neuvottelemien sopimusten mainostulot kohdennetaan Villo-toimilupaan.

([51]) Joulukuun 17 päivänä 2007 annetun veropäätöksen 9 §:ssä verosta vapautetaan nimenomaisesti "kaupungin itsensä tai kaupungin perustamien tai kaupungin alaisuudessa toimivien elinten mainostelineet".

([52]) Komission päätös 2005/842/EY, tehty 28 päivänä marraskuuta 2005, EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 312, 29.11.2005, s. 67).

(148) Komissio on edellä esitetyistä syistä päättänyt aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn kyseessä olevan toimenpiteen osalta ja kehottanut Belgian viranomaisia ja kaikkia asianomaisia toimittamaan sille kaikki tätä toimenpidettä koskevat hyödylliset tiedot ja esittämään toimenpidettä koskevat huomautuksensa.

### 4.2 **Asianomaisten huomautukset menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä**

(149) Komissio on saanut useilta asianomaisilta (CCB:ltä, JCD:ltä sekä yhdeltä asianomaiselta, joka on halunnut pysyä anonyyminä) huomautuksia, jotka esitetään seuraavassa tiivistetysti.

#### 4.2.1 *CCB:n huomautukset*

(150) Komissio sai CCB:ltä huomautuksia 16 päivänä heinäkuuta 2015 päivätyssä kirjeessä.

(151) CCB katsoo, että JCD on saanut valtiontukia Villo-toimiluvan käytön yhteydessä, ja esittää väitteitä, jotka koskevat eritoten valtion varoihin ja etuun liittyviä edellytyksiä.

##### 4.2.1.1 Valtion varat

(152) Myöntämällä JCD:lle oikeuden hallita ja hyödyntää julkista omaisuutta mainontaa varten (ks. johdanto-osan 19–22 kappale) vaatimatta vastikkeen maksamista Belgian viranomaisten väitetään luopuneen julkisista tuloista ja myöntäneen JCD:lle valtiontukena pidettävää taloudellista etua ([53]).

##### 4.2.1.2 Etu

(153) CCB katsoo, että JCD:lle myönnetty korvaus ei vastaa mitään Altmark-tuomiossa vahvistettuja edellytyksiä.

Altmark-tuomion ensimmäinen edellytys

(154) CCB katsoo, että Villo-palvelun hoitamisessa ei ole kyseessä julkisen palvelun tehtävä, jolla tarkoitetaan sellaisen palvelun tarjoamista, jota toimija ei oman kaupallisen etunsa kannalta katsoen ottaisi hoitaakseen tai ei ottaisi hoitaakseen samoilla ehdoilla ([54]), ja viittaa lukuisiin muihin Euroopan kaupunkeihin, joissa oli jo tarjolla tyydyttävästi toimivia automatisoituja polkupyöränvuokrauspalveluita, jotka toimivat kaupallisin ehdoin ([55]).

Altmark-tuomion toinen edellytys

(155) Tarjouseritelmästä väitetään ilmenevän, että tietyt sopimuksen keskeiset osatekijät, kuten toimiluvan voimassaoloaika, palvelun rahoitustavat ja toimiluvan myöntävän viranomaisen osallistuminen palvelun rahoittamiseen, oli määritelty hyvin epämääräisesti ([56]) ja näin ollen tarjouseritelmässä ei ollut vahvistettu selvästi ja läpinäkyvästi palvelun rahoitusjärjestelmän keskeisiä parametreja.

Altmark-tuomion kolmas edellytys

(156) CCB katsoo, että JCD:lle Villo-toimiluvan yhteydessä myönnettyjen etujen määrää ei valvottu etu- eikä jälkikäteen ja että JCD:lle myönnettyjen verovapautusten tarkkaa taloudellista vaikutusta ei edelleenkään tiedetä. Näin ollen ei voida olla varmoja siitä, etteikö liiallisia korvauksia olisi maksettu.

---

([53]) Ks. Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen annetun komission tiedonannon (EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4) 33 kohta.

([54]) Ks. edellinen alaviite, tiedonannon 47 kohta.

([55]) Esimerkkeinä mainitaan Barcelona ja Antwerpen.

([56]) Rahoituksen osalta tarjouseritelmässä esimerkiksi todettiin, että myöntävä taho ”suhtautuu avoimesti eri rahoitustapoihin”.

Altmark-tuomion neljäs edellytys

(157) CCB toteaa, että Villo-toimilupa myönnettiin JCD:lle hankintailmoituksen julkaisemisen ja neuvottelumenettelyn jälkeen, minkä voidaan katsoa täyttävän tämän Altmark-tuomion neljännen edellytyksen vain poikkeustapauksissa. CCB katsoo, että sikäli kuin toimiluvan keskeisiin osatekijöihin liittyvistä lisätoimenpiteistä (kuten kunnallisia veroja koskevien vapautusten myöntämisestä) päätettiin tarjouskilpailun jälkeen, ei voida päätellä, että tällaisessa tarjouskilpailussa voitaisiin valita se toimija, joka kykenee tuottamaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun vähäisimmin kustannuksin.

4.2.1.3 Soveltuvuus sisämarkkinoille

(158) CCB kiistää komission menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä tekemän päätelmän, jonka mukaan toimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille olisi arvioitava vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen pohjalta.

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen sovellettavuus

(159) CCB esittää, että JCD:lle Villo-toimiluvan käytön yhteydessä myönnetyt korvaukset ovat suuruusluokaltaan useita kymmeniä miljoonia euroja vuodessa ja ylittävät näin ollen 15 miljoonan euron vuotuisen kynnysarvon, jonka perusteella vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen sovellettavuus määräytyy ([57]). CCB katsoo eritoten, että mainostulojen, käyttäjien suorittamien maksujen sekä veroista ja käyttömaksuista annettujen vapautusten lisäksi on myös otettava huomioon edut, jotka JCD on saanut siitä, että sen ei ole täytynyt maksaa korvausta julkisen omaisuuden hallinnasta ja hyödyntämisestä mainontaan.

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen vaatimusten noudattaminen

(160) CCB myös esittää, että monet vuonna 2012 tehdyssä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevassa päätöksessä määrätyistä edellytyksistä eivät täyty käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

(161) **Toimeksianto**: CCB kiistää vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 4 artiklassa määriteltyjen toimeksiannon edellytysten täyttymisen. Yhtäältä 25 päivänä marraskuuta 2010 päivätty määräys, jolla julkisen Villo-palvelun hoitoa säädellään, annettiin noin kaksi vuotta Villo-toimiluvan myöntämisen jälkeen ([58]). Toisaalta Villo-sopimusta pidennettiin 17 vuoteen ja neljään kuukauteen, vaikka Villo-sopimuksessa sen voimassaoloajaksi oli määritelty 15 vuotta. CCB kiistää sen, että tätä voimassaoloaikaa voitaisiin perustella välttämättömien investointien huomattavuudella, kuten menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 99 kappaleessa todetaan. CCB huomauttaa, että JCD:n vuotuisista tilinpäätöksistä ilmenee, että Villo-järjestelmässä käyttöön otettuihin polkupyöriin liittyvistä kustannuksista tehdään vuosittain 20 prosentin poisto, mikä tarkoittaa, että polkupyöristä on tehty täydet poistot sen jälkeen, kun niiden järjestelmään asentamisesta on tullut kuluneeksi viisi vuotta.

(162) **Korvaus**: Korvausmekanismia ja korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettäviä parametreja ei CCB:n mukaan ole kuvattu riittävästi. Tältä osin CCB katsoo mainostulojen kohdentamisen osalta, että on ehdottoman tärkeää, että Belgian viranomaiset ottavat huomioon Villon mainostaulujen bruttopeiton (engl. Gross Rating Point, GRP) ([59]) JCD:n verkostoissaan hyödyntämien taulujen kokonaismäärän synnyttämien keskimääräisten tulojen sijaan. Korvauksen laskennassa huomioitavien kustannusten osalta CCB painottaa, että vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 5 artiklan mukaan kyseeseen tulevat ainoastaan ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset”, eli mahdolliset mainostelineiden pystyttämiseen ja hyödyntämiseen liittyvät kustannukset jäisivät tämän määritelmän ulkopuolelle.

(163) **Sen varmistaminen, ettei korvauksia makseta liikaa:** Kuten aiemmin on todettu (ks. johdanto-osan 156 kappale), CCB katsoo, että sitä ei ole valvottu millään tavoin, ettei JCD:lle makseta liiallisia korvauksia Villo-toimiluvan käytön yhteydessä. CCB:n laskelmien mukaan JCD olisi myös saanut korvauksia selvästi liikaa.

4.2.1.4 Korvausten määrät

(164) CCB kiistää menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainitut määrät, jotka aiheutuvat kunnallisia veroja koskevasta vapautuksesta. CCB:n mukaan näiden vapautusten määrät ovat kasvaneet huomattavasti siitä lähtien, kun Villo-toimilupaa alettiin käyttää täysimääräisesti vuonna 2014, ja ne ovat tätä nykyä vähintään 650 000 euroa vuodessa, mikä ylittää selvästi arvioidun [250 000–350 000] euron vuotuisen enimmäismäärän (ks. johdanto-osan 22 kappale).

([57]) Ks. vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 2 artiklan a kohta.

([58]) Julkisen polkupyörien automaattisen vuokrauspalvelun hoitoa säätelevän määräyksen, annettu 25 päivänä marraskuuta 2010 ja julkaistu Belgian virallisessa lehdessä 7 päivänä joulukuuta 2010, 2 §.

([59]) Bruttopeitto (GRP) on indikaattori, jolla määritetään mainostaulun kaupallinen arvo sen perusteella, miten hyvin se onnistuu tavoittamaan mahdollisimman paljon kuluttajia ja miten usein kohteena olevalla kuluttajalla on näköyhteys mainostauluun.

(165) Lisäksi CCB katsoo, että mainostelineiden hyödyntäminen ilmaiseksi on jo itsessään valtiontukea. CCB katsoo, että kunkin mainostaulun arvo olisi määritettävä, ja päättelee Antwerpenin kaupungin kanssa itse tekemänsä sopimuksen perusteella, että JCD:n nauttima vapautus kaikista maksuista vastaa lähes 8 miljoonan euron vuotuista tukea.

4.2.2 *Toisen kantelun tekijän huomautukset*

(166) Komissio sai huomautuksia anonyymiltä asianomaiselta 17 päivänä heinäkuuta 2015. Anonyymi asianomainen korostaa myös, että JCD saa Villo-sopimuksella valtiontukia.

(167) Erityisesti anonyymi asianomainen kiistää sen, että Altmark-tuomion edellytykset täyttyisivät käsiteltävänä olevassa tapauksessa, koska korvauksen parametreja ei ollut vahvistettu etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Lisäksi se väittää, ettei liiallisten korvausten välttämiseksi ollut otettu käyttöön minkäänlaista valvontajärjestelmää, mikä tekee mahdottomaksi sen, että toimenpiteet voisivat soveltua sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

(168) Anonyymi asianomainen kiistää myös ”painokkaasti” Belgian viranomaisten kannan, jonka mukaan mainostulojen kohdentamisessa Villo-tauluihin jokin toinen kohdentamisperiaate voisi olla yhtä olennainen kuin bruttopeitto (GRP) (ks. johdanto-osan 196 kappale).

4.2.3 *JCD:n huomautukset*

(169) JCD toimitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä komissiolle 17 päivänä heinäkuuta 2015 päivätyssä kirjeessä.

4.2.3.1 Valtiontukien olemassaolo

(170) JCD väittää, että Villo-sopimus rahoitetaan yksinomaan yksityisistä varoista ja että JCD ei saa siitä minkäänlaista taloudellista etua. Näin ollen Villo-sopimukseen ei sisältyisi valtiontukea. Ainoat käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvät julkiset varat ovat sen mukaan peräisin alueellisia käyttömaksuja koskevasta vapautuksesta ja hintojentarkistuslausekkeista, jotka sisältyvät kuntien kanssa tehtyihin sopimuksiin. JCD katsoo, että näitä toimenpiteitä on pidettävä Altmark-oikeuskäytännön piiriin kuuluvina korvauksina julkisesta palvelusta. JCD esittää eritoten seuraavat väitteet:

Altmark-tuomion ensimmäinen edellytys

(171) Määräyksessä, jolla säädellään Villo-sopimuksessa myönnetyn palvelun hoitoa, todetaan, että palvelu koskee ”automatisoidun polkupyöränvuokrausjärjestelmän järjestämistä henkilökuljetuksiin koko Brysselin pääkaupunkialueella”. JCD katsoo, että asianomaisen palvelun keskeisiin velvoitteisiin kuuluu sellaisen polkupyörien vuokrausverkoston toteuttaminen, joka on koko väestön jatkuvassa käytössä houkuttelevalla hinnalla, sekä määrättyjä verkoston ylläpitoon liittyviä velvoitteita, esimerkiksi läsnäolo kentällä ja viallisten polkupyörien vaihto. Näin ollen JCD katsoo, että julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä koskevan edellytyksen noudattaminen ”ei tuota käsiteltävänä olevassa asiassa minkäänlaisia vaikeuksia”.

Altmark-tuomion toinen edellytys

(172) JCD korostaa, että velvoite määritellä korvauksen parametrit etukäteen ei tarkoita sitä, että korvaus olisi laskettava jollakin tietyllä kaavalla. Käsiteltävänä olevassa asiassa rahoitusjärjestelmän keskeiset parametrit on sen mukaan lueteltu objektiivisesti ja läpinäkyvästi tarjouseritelmässä, joissa on muun muassa määrätty seuraavaa:

i) toimiluvan haltija ottaa kantaakseen palvelun hoidosta aiheutuvan riskin;

ii) toimiluvan myöntäjä asettaa etusijalle tarjouksen, joka ei edellytä pääkaupunkialueelta minkäänlaista varojen siirtoa; ja

iii) pääkaupunkialue ei missään tapauksessa anna palvelun hoitoon kiinteämääräistä ja toistuvaa rahoitusta.

(173) JCD katsoo myös, että vapautus alueellisista käyttömaksuista on toteutettu niin, että sen määrä pystytään laskemaan tarkasti etukäteen kertomalla käyttömaksun kiinteä määrä pystytettyjen telineiden lukumäärällä.

(174) Hintojentarkistuslausekkeiden osalta todetaan, että lausekkeiden taloudellinen vaikutus olisi tiedossa etukäteen, koska niiden tarkoituksena on korvata kunnallisten verojen korotukset, siitä huolimatta, että näiden verojen kehitystä on luonnollisesti mahdoton ennustaa.

Altmark-tuomion kolmas edellytys

(175) JCD katsoo, että liialliset korvaukset eivät ole mahdollisia seuraavista syistä:

i) vapautus mainontaa varten hallittavan alueellisen omaisuuden käyttömaksuista myönnettiin vastikkeena siitä, että JCD oli suostunut tätä huomattavampiin tulonmenetyksiin, jotka aiheutuivat Villo-sopimuksen mukaisesti pystytettävien mainostelineiden määrän pienentymisestä;

ii) kuntien kanssa sovittujen hintojentarkistuslausekkeiden ainoana tarkoituksena oli suojata alun perin Villo-toimilupasopimuksessa tehdyn sopimuksen tasapainoa, ja niiden taloudellinen vaikutus oli hyvin vähäinen: alle [0–50 000] euroa verovuonna 2013 ja alle [0–50 000] euroa verovuonna 2014;

iii) alueellisten verojen kehityksen neutralointiin tähtäävä lauseke on tavallinen lauseke, jota ei ole koskaan käytetty;

iv) Villo-sopimus on Belgian viranomaisten tarkassa valvonnassa: toimiluvalla pystytettävien mainostelineiden lukumäärä määritellään Villo-sopimuksessa tarkasti; sopimuksessa määrätään tiukoista järjestelmän toimintakykyyn liittyvistä velvoitteista; JCD:n on annettava pääkaupunkialueen viranomaisten käyttöön sopimuksen toimeenpanoon liittyvät tiedot; sopimuksessa JCD velvoitetaan esittämään hallintokomitealle vuotuinen kertomus järjestelmän käyttöä koskevista tiedoista; hallintokomitea laatii kolmen vuoden välein kertomuksen polkupyöräkaluston teknisestä ja teknologisesta tilasta; ja Villo-sopimuksella myönnetyn palvelun hoitoa säätelevässä määräyksessä määrätään, että pääkaupunkialueen hallituksen ja parlamentin on tarkastettava vuosittain, miten toimilupasopimus on pantu täytäntöön. Lisäksi Villo-sopimuksen 21 §:n mukaan JCD määrätään maksamaan 4 000 euron suuruista päiväsakkoa, mikäli se ei noudata voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä mainosalan eettisiä sääntöjä; ja

v) Villo-sopimus on tuottanut tappiota.

Altmark-tuomion neljäs edellytys

(176) JCD väittää, että tarjouspyyntömenettely, jonka seurauksena Villo-sopimus tehtiin, oli hyvin avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön ja ettei ole epäilystäkään siitä, etteikö pääkaupunkialue olisi valinnut ehdokasta, joka pystyi tuottamaan asianomaisen julkisen palvelun julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, kun otetaan huomioon, että JCD:n tarjous on selvästi edullisin senkin jälkeen, kun tarjouskilpailumenettelyn jälkeen hyväksytyt lisätoimenpiteet otetaan huomioon.

4.2.3.2 Soveltuvuus sisämarkkinoille

(177) Komission tekemästä oletuksesta, jonka mukaan vapautuksessa alueellisista käyttömaksuista ja hintojentarkistuslausekkeissa oli kyse valtiontuesta, JCD toteaa, että nämä toimenpiteet soveltuvat sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen sovellettavuus

(178) Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa päätöksen soveltamisala rajataan koskemaan tukia, joiden vuotuinen määrä on enintään 15 miljoonaa euroa. JCD huomauttaa, että korvaukseksi julkisesta palvelusta määritellään kaikki julkisista varoista myönnetyt edut ja että näin ollen mainostuloja sekä käyttäjien suorittamia maksuja ei voida ottaa huomioon, kun tätä määräystä sovelletaan. Sen vuoksi JCD katsoo, että väitetyn tuen vuotuinen määrä on käsiteltävänä olevassa asiassa selvästi kyseistä kynnysarvoa pienempi ja kuuluu näin ollen päätöksen soveltamisalaan.

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen vaatimusten noudattaminen

(179) JCD katsoo, että Villo-sopimuksessa noudatetaan vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen määräyksiä, ja esittää seuraavat väitteet.

(180) **Toimeksianto**: JCD viittaa menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 73 kappaleeseen, jossa todetaan, että toimiluvan käyttäjälle kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet on esitetty Villo-sopimuksessa ja pääkaupunkialueen parlamentin 25 päivänä marraskuuta 2010 antamassa määräyksessä.

(181) Toimeksiannon voimassaoloajan osalta JCD katsoo, että 15 vuoden voimassaoloaika on perusteltu, kun otetaan huomioon välttämättömien investointien huomattavuus. Asemien pystyttäminen ja polkupyörien toimittaminen edellyttävät huomattavia investointeja, ja toisaalta taas Villo-sopimuksessa rajoitetaan pystytettävien mainostelineiden lukumäärää sekä käyttäjiltä perittävien maksujen indeksointia. Tämän lisäksi JCD panee merkille, että Villo-sopimuksen tekohetkellä sovellettuun vuonna 2005 tehtyyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaan päätökseen ei sisältynyt mitään kyseessä olevan toimiluvan voimassaoloa koskevaa määräystä.

(182) JCD katsoo, että käsiteltävänä olevassa asiassa toimeksiannossa ei ollut tarpeellista määrätä tavoista, joilla mahdolliset liialliset korvaukset perittäisiin takaisin, koska liiallisten korvausten riski oli suljettu pois jo silloin, kun Villo-sopimusta tehtiin, muun muassa siksi, että kyseinen hankintasopimus oli myönnetty avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouspyyntömenettelyn perusteella.

(183) **Korvaus**: JCD huomauttaa, että koska toimiluvan käyttö on ollut tähän saakka tappiollista, se ei ole voinut saada liiallisia korvauksia. Näin ollen ei ole tarpeen laskea JCD:n käyttökatetta sen tarkistamiseksi, voidaanko sitä pitää kohtuullisena, eikä näin ollen ole tarpeen varmistaa, ettei viitearvoa, jonka avulla tarkistetaan, ettei korvauksia ole maksettu liikaa, ole arvioitu liian suureksi.

(184) Villo-sopimukseen liittyvien mainostulojen kohdentamisen osalta JCD huomauttaa, että se määrittää pystytettyjen telineiden arvon väestöosuuksien, tavoitettujen yleisöjen ja taulujen lukumäärän perusteella niin, että määrityksessä ei oteta huomioon sitä, mihin sopimukseen asianomaiset taulut perustuvat, mutta huomioidaan kilpailutilanne ja taulujen sijaitseminen strategisesti tärkeässä kaupungissa. Se katsoo, että todellisen arvon määrittäminen yksinomaan bruttopeiton (GRP) perusteella, kuten CCB esittää (ks. johdanto-osan 162 kappale), ei ole asianmukaista, koska myyty mainostaulu (vaikka sen GRP-arvo olisikin hyvin korkea) ei sinänsä yksin kiinnosta mainostajia, jotka tavoittelevat valtakunnallista näkyvyyttä.

(185) **Korvausten valvonta**: JCD katsoo, että Villo-sopimuksessa määrätyt toiminnan tarkastukset (ks. johdanto-osan 175 kappaleen iv kohta) ovat hyvinkin sellaisia, että niillä voidaan varmistaa, ettei liiallisia korvauksia makseta.

#### 4.2.3.3 Korvausten määrä

(186) Alueellisen julkisen omaisuuden hallinnasta perittävää käyttömaksua koskevan vapautuksen osalta JCD selventää, että Villo-sopimuksen tekoa edeltäneissä neuvotteluissa JCD suostui pienentämään julkisen palvelun toimiluvalla pystytettävien mainostelineiden lukumäärää siitä, mitä se oli tarjouksessaan esittänyt.

(187) Erillisten kahden neliömetrin telineiden lukumäärää sekä kahdeksan neliömetrin telineiden lukumäärää supistettiin 25 yksiköllä. Vastikkeena pääkaupunkialue myönsi JCD:lle vapautuksen alueellisen julkisen omaisuuden hallinnasta perittävästä käyttömaksusta Villo-sopimuksen nojalla pystytettävien kahdeksan neliömetrin telineiden osalta.

(188) Tämän vapautuksen määrä on vuodessa enintään [50 000–150 000] euroa (ks. johdanto-osan 22 kappale).

(189) Kunnallisten verojen muutosten neutraloinnin osalta JCD selventää, että taloudellinen vaikutus on käytännössä hyvin vähäinen. Tämä riippuu sekä kyseisten verojen perinnästä että JCD:n laskutuksesta. JCD:n hintojentarkistuslausekkeiden nojalla laskuttamien käyttömaksujen määrä on ollut käytännössä alle [0–50 000] euroa vuodessa vuoteen 2017 saakka.

### 4.3 **Belgian huomautukset**

#### 4.3.1 *Belgian huomautukset menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä*

(190) Belgian viranomaiset toimittivat huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 21 päivänä toukokuuta 2015 päivätyssä kirjeessä.

4.3.1.1 Valtiontukien olemassaolo

(191) Belgian viranomaiset vahvistivat alkuperäisen kantansa, jonka mukaan JCD:n kanssa tehdyssä Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet täyttävät kaikki Altmark-tuomiossa asetetut edellytykset eikä näissä toimenpiteissä näin ollen ole kyse valtiontuista.

(192) Viranomaiset painottavat eritoten seuraavia näkökohtia:

Altmark-tuomion ensimmäinen edellytys

(193) Koska automatisoidun polkupyöränvuokrausjärjestelmän tarjoamisella yleiseen käyttöön edistetään sellaista ekologista liikennemuotoa, jolla voidaan ratkaista liikkumiseen liittyviä ongelmia Brysselin alueella, Belgian viranomaiset katsovat, että järjestelmällä edistetään kiistatta yleistä etua.

Altmark-tuomion toinen edellytys

(194) Belgian viranomaiset katsovat, että tarjouseritelmässä, jonka perusteella JCD ja CCB laativat yksityiskohtaisen tarjouksensa, oli esitetty rahoitusjärjestelmän keskeiset parametrit:

i) kaikki järjestelmän tulot ovat yksityistä alkuperää;

ii) mitään toimilupaan liittyviä tappioita ei kateta suorilla avustuksilla tai suorilla korvauksilla; ja

iii) toimiluvan haltija kantaa kokonaisuudessaan palvelun hoidosta aiheutuvan riskin.

Altmark-tuomion kolmas edellytys

(195) Belgian viranomaiset katsovat ensinnäkin, että toimilupa myönnettiin avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän kilpailumenettelyn perusteella, joten sen vuoksi voidaan olettaa, että liiallisia korvauksia ei makseta. Sikäli kuin pääkaupunkialue on nimenomaisesti sulkenut pois suorien avustusten suorittamisen toimiluvan vastikkeena, tämä avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön menettely on väistämättä johtanut siihen, että liiallisten korvausten riski on voitu kaikilta osin välttää.

(196) Toiseksi toimiluvassa määrätyt taloudelliset toimenpiteet eivät olisi synnyttäneet minkäänlaisia liiallisia korvauksia JCD:n hyväksi. Belgian viranomaiset katsovat seuraavaa:

i) JCD:n saama vapautus, joka oli enimmillään [50 000–150 000] euroa vuodessa, pääkaupunkialueen julkisen omaisuuden hallinnasta perittävistä käyttömaksuista kattoi ainoastaan pienen osan toimiluvan käytön kokonaiskustannuksista – vuonna 2012 sen määrä oli [0–5 %] prosenttia asianomaisista kustannuksista;

ii) alueellisten verojen mahdollisten tulevien muutosten neutralointi (ks. johdanto-osan 22 kappale) on tavallinen lauseke pitkäkestoisissa toimilupasopimuksissa, ja se perustuu erityisesti pääkaupunkialueen itsenäiseen verotusvaltaan ja siihen, että minkäänlaisista korvauksista ei ole määrätty sen varalta, että toimiluvan käytöstä aiheutuu tappioita. käsiteltävänä olevassa asiassa alueellisiin veroihin ja maksuihin ei tehty minkäänlaisia korotuksia, eikä neutralointilauseketta näin ollen koskaan sovellettu;

iii) kuntien kanssa tehtyjen kahdenvälisten sopimusten hintojentarkistuslausekkeiden (ks. johdanto-osan 22 kappale) yksinomaisena tarkoituksena on määrittää riippumaton korjausmekanismi sopimuksen tasapainon varmistamiseksi, eikä niillä puututa millään tavoin kunnallisen veron tasoon, jota kunnat voivat edelleen vapaasti tarkistaa. Kuten menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 82 kappaleessa todetaan, tämän neutraloinnin arvo on ollut enimmillään [50 000–100 000] ja [250 000–350 000] euroa huomioon otetun vertailuarvon mukaan;

iv) mainostulojen kohdentamisessa JCD käyttää kussakin sopimuksessa arvonmäärityskerrointa, joka vastaa arvonlisäystä suhteessa taulukohtaiseen keskimääräiseen tuloon, ja tämä menetelmä noudattaa alan yleistä käytäntöä; ja

v) toimilupasopimusta valvotaan järjestelmällisesti. Yhtäältä hallintokomitean ([60]) ja tukikomitean, joille JCD luovuttaa vuosittain kertomuksen järjestelmän toimintakyvystä, tehtävänä on valvoa sopimuksen moitteetonta toimeenpanoa. Toisaalta 25 päivänä marraskuuta 2010 annetussa määräyksessä määrätään, että Brysselin pääkaupunkialueen hallituksen ja Brysselin pääkaupunkialueen parlamentin on tarkastettava vuosittain, miten toimilupasopimuksen toimeenpano on toteutunut.

([60]) Hallintokomitea on perustettu Villo-sopimuksen 6 §:n nojalla, ja sen jäsenistössä on pariteettiperiaatteen mukaisesti vähintään kaksi liikenneministerin nimittämää jäsentä Brysselin kaupungin liikennevirastosta ja vähintään kaksi JCD:n nimittämää jäsentä.

Altmark-tuomion neljäs edellytys

(197) Belgian viranomaiset katsovat, että Villo-toimilupa myönnettiin JCD:lle avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän menettelyn perusteella. Tarjouskilpailun jälkeen lisättyjen taloudellisten toimenpiteiden (ks. johdanto-osan 22 kappale) ainoana pyrkimyksenä olisi niiden mukaan ollut odotettujen mainostulojen vähenemisen korvaaminen ja sopimuksen tasapainon säilyttäminen tulevaisuudessa.

4.3.1.2 Soveltuvuus sisämarkkinoille

(198) Belgian viranomaiset katsovat, että mikäli oletetaan, että Villo-sopimuksessa määrätyissä toimenpiteissä on kyse valtiontuista, niitä voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvina tukina perustamissopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella, kun huomioidaan seuraavat seikat:

i) yhteiskäyttöisten polkupyörien tarjoamisella edistetään sellaista ekologista liikennemuotoa, joka tarjoaa vaihtoehdon autoilulle, joten se palvelee hyvin määriteltyä yhteisön tärkeänä pitämää tavoitetta;

ii) toimiluvan edellyttämä rahoitus on lähes kokonaisuudessaan peräisin yksityisistä varoista, joten järjestely on asianmukainen ja suhteellinen ja sillä on kannustava vaikutus; ja

iii) kilpailun vääristymät ja vaikutukset kauppaan ovat vähäisiä, koska toimilupa on myönnetty aidon ja läpinäkyvän kilpailumenettelyn tuloksena ja sitä sovelletaan pelkästään paikallisesti.

4.3.2 *Belgian huomautukset asianomaisten huomautuksista*

(199) Belgian viranomaiset toimittivat huomautuksensa asianomaisten esittämistä huomautuksista 2 päivänä lokakuuta 2015 päivätyllä kirjeellä.

(200) Belgian viranomaiset eivät hyväksy kantelun tekijöiden esittämiä väitteitä. Viranomaiset väittävät, että Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet täyttävät kaikki Altmark-tuomiossa asetetut edellytykset ja ettei niissä näin ollen ole kyse valtiontuista. Toissijaisesti Belgian viranomaiset katsovat, että toimenpiteet soveltuvat sisämarkkinoille

i) perustamissopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella; ja

ii) vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

4.3.2.1 Valtiontukien olemassaolo

(201) CCB on väittänyt, että Brysselin pääkaupunkialue on myöntänyt JCD:lle oikeuden hallita ja hyödyntää julkista omaisuutta mainontaan edellyttämättä tältä vastikkeen maksamista, mutta Belgian viranomaiset eivät hyväksy kyseistä lähtökohtaa ja huomauttavat, että polkupyörien julkisen vuokrauspalvelun tarjoaminen oli, kuten tarjouspyynnössä määrättiin, vastike, joka suoritetaan mainostelineiden hyödyntämisestä.

(202) Lisäksi Belgian viranomaiset ovat vahvistaneet 21 päivänä toukokuuta 2015 päivätyssä kirjeessään esittämän kantansa, jonka mukaan käsiteltävänä oleva tapaus täyttää Altmark-tuomiossa asetetut edellytykset (ks. johdanto-osan 191–197 kappale). Viranomaiset ovat esittäneet uusia väitteitä Altmark-tuomion kahden ensimmäisen edellytyksen osalta (ks. johdanto-osan 203–204 kappale).

Altmark-tuomion ensimmäinen edellytys

(203) Belgian viranomaisten mukaan CCB:n väitteellä, jonka mukaan Villo-järjestelmää vastaava polkupyörien vuokrauspalvelu on jo tarjolla eräissä muissa eurooppalaisissa kaupungeissa ilman, että palvelua olisi nimenomaisesti luokiteltu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi, ei ole merkitystä käsiteltävänä olevassa asiassa. Ne huomauttavat, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun käsite on suhteellinen ja sen sisältö vaihtelee olosuhteiden mukaan. Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Brysselin pääkaupunkialueella autoliikenteen taholta tuleva paine on hyvin voimakasta, minkä takia on välttämätöntä ottaa käyttöön kunnianhimoisia ja tehokkaita toimenpiteitä. Esimerkkinä mainitusta Antwerpenin kaupungin tapauksesta Belgian viranomaiset toteavat, että toimiluvan käyttäjä (CCB) saa välitöntä avustusta.

Altmark-tuomion toinen edellytys

(204) Belgian viranomaiset katsovat, että jos julkisen palvelun rahoitustapa pitäisi vahvistaa tarkasti jo hankintailmoituksessa, kilpailumenettelystä ei olisi mitään hyötyä, koska ehdokkaille ei jäisi minkäänlaista liikkumatilaa. Belgian viranomaiset vahvistavat kantansa, jonka mukaan palvelun rahoituksen parametreista määrättiin tarjouseritelmässä objektiivisesti ja läpinäkyvästi (ks. johdanto-osan 194 kappale).

4.3.2.2 Soveltuvuus sisämarkkinoille

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen sovellettavuus

(205) Vaikka Belgian viranomaiset eivät pidä mahdollisena minkäänlaisen tuen arvon määrittämistä, ne katsovat, että väitetyn tuen kokonaisarvo on joka tapauksessa selvästi alle 15 miljoonaa euroa, kun otetaan huomioon, että täysin yksityisiä tuloja (kuten mainostuloja) ei huomioida tuen laskennassa. Näin ollen Belgian viranomaiset katsovat, että väitetyn tuen vuotuinen määrä kuuluu selvästi vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen soveltamisalaan.

Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen edellytysten täyttyminen

(206) Toimiluvan voimassaoloajan pidentämisessä (ks. johdanto-osan 161 kappale) on Belgian viranomaisten mukaan kyse ensimmäisen vaiheen sovittamisesta ajallisesti yhteen toisen vaiheen kanssa (ks. johdanto-osan 20 kappale). Tätä vaiheiden yhteensovittamista pidetään perusteltuna useista syistä: perusteluiksi esitetään sitä, että vaaditut menettelyt kestivät ennakoitua pidempään, sitä, että asianomaiset kaksi vaihetta haluttiin sovittaa yhteen hyvän hallintotavan varmistamiseksi, sitä, että mainostelineiden lukumäärän supistuminen oli välttämätöntä korvata, ja sitä, että julkinen palvelu haluttiin tarjota kansalaisille riittävässä ajassa.

(207) Belgian viranomaiset katsovat, että Villo-toimilupa myönnettiin JCD:lle toimeksiannolla, joka oli selkeä ja nimenomainen, jossa määritettiin korvauksen parametrit ja jonka avulla voitiin välttää kaikki liialliset korvaukset.

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohta

(208) Belgian viranomaiset vahvistavat 21 päivänä toukokuuta 2015 päivätyssä kirjeessä esittämän kantansa (ks. johdanto-osan 198 kappale), jonka mukaan Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet voitaisiin katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella, kun otetaan huomioon seuraavat seikat:

i) yhteiskäyttöisten polkupyörien tarjoaminen palvelee hyvin määriteltyä yhteisön tärkeänä pitämää tavoitetta;

ii) sopimuksella synnytetty väline on asianmukainen ja suhteellinen, ja sillä on kannustava vaikutus;

iii) kilpailun vääristymät ja vaikutukset kauppaan ovat vähäisiä.

## 4.4 **Asianomaisten lisähuomautukset**

### 4.4.1 *CCB:n lisähuomautukset*

(209) CCB:n mukaan kustannukset, joita JCD:lle on aiheutunut Villo-sopimuksen toimeenpanosta, ovat selvästi alun perin ilmoitettua pienemmät ja siten selvästi pienemmät kuin kustannukset, joihin Belgian viranomaiset vetoavat osoittaakseen, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu:

i) JCD:n väitetään hyötyneen siitä, että käyttöön otettavien polkupyörien lukumäärää pienennettiin 5 000 polkupyörästä 4 500 polkupyörään;

ii) JCD:n väitetään voineen saada huomattavaa säästöä Villo-sopimuksen lisäsopimuksesta, jolla pystytettävien polkupyöräasemien lukumäärää supistettiin 400 asemasta 360 asemaan; ja

iii) Villo-järjestelmään kirjattujen matkojen lukumäärän väitetään pienentyneen 150 000 matkalla vuonna 2015 vuoteen 2014 verrattuna.

(210) CCB on laskenut JCD:n Villo-sopimuksen toimeenpanosta saamat mainostulot yksilöimällä mainostelineet niiden pystytysajankohdan ja sijainnin perusteella, laskemalla tämän jälkeen JCD:n hyödyntämien mainostaulujen lukumäärän ja soveltamalla lopuksi hintoja, joita JCD virallisesti perii Brysselin verkostostaan, sekä alennuksia, joita ulkomainossektorilla yleisesti sovelletaan tällaisiin telineisiin. Näiden laskelmien perusteella JCD on arvioinut asianomaiset mainostulot selvästi todellista pienemmiksi.

(211) CCB päättelee, että JCD on saanut liiallisia korvauksia 27,3 miljoonaa euroa toukokuun 2009 ja helmikuun 2017 välisenä aikana.

(212) Koska sitä ei ole valvottu, ettei liiallisia korvauksia makseta (ks. johdanto-osan 163 kappale), CCB katsoo, että olisi otettava käyttöön valvontajärjestelmä, jonka avulla voidaan tarkistaa vuosittain, onko toimiluvan haltijalle maksettu liiallisia korvauksia, sekä tarvittaessa oikaistava havaitut liialliset korvaukset. Tämän valvonnan toteuttajana tulisi olla riippumaton kolmas osapuoli.

(213) Lisäksi CCB katsoo, että sitä, että liiallisia korvauksia ei makseta, pitäisi valvoa käyttämällä perustana sellaista kohtuullista voittoa, joka lasketaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun kustannuksiin nähden eikä syntyneisiin tuloihin nähden.

4.4.2 *JCD:n lisähuomautukset*

(214) Sen osalta, että Villo-sopimuksesta syntyneiden mainostulojen määrittämiseen olisi käytettävä bruttopeittoa (GRP) (ks. johdanto-osan 162 ja 184 kappale), JCD selventää käyttävänsä bruttopeittoa yhtenä kriteerinä mainosverkostojen arvon määrittämisessä. JCD kuitenkin katsoo, että mainostelineiden teoreettinen GRP-indikaattori ei ole riittävä, kun määritetään tietyn sopimuksen telineiden arvoa. JCD määrittää kussakin sopimuksessa pystytettävien telineiden arvon käyttämällä viitearvona kansallisella tasolla laskettua mainostaulukohtaista keskimääräistä tuloa, johon sovelletaan korjauskerrointa, joka määräytyy eri tekijöiden perusteella – tällaisia ovat eritoten taulujen bruttopeitto (GRP) ja telineiden sijainti kaupungissa, joka on mainostajille strategisesti tärkeä, mutta myös kaupungista toiseen vaihteleva mainontapaineen voimakkuus sekä kilpailutilanne.

(215) Samalla, kun JCD korostaa bruttopeiton (GRP) rajallista merkitystä, se huomauttaa, että GRP:n ja mainostaulukohtaisen hinnan vertailu JCD:n suurimman kansallisen verkoston ja suurimman Brysselin verkoston välillä johtaa yliarvostuksiin ([10–20] prosenttia kansallisessa verkostossa ja [20–30] prosenttia Brysselin verkostossa), jotka vastaavat Villo-sopimuksen yhteydessä hyödynnettyjen taulujen korjauskerrointa ([20–30] prosenttia).

(216) Villo-sopimuksen hoidosta aiheutuneiden kustannusten osalta JCD katsoo, etteivät CCB:n laskemat määrät vastaa todellisuutta, mikä sen mukaan on selitettävissä seuraavilla syillä:

i) CCB:n menetelmässä ei otettu mitenkään huomioon investointeja, jotka olivat välttämättömiä tarpeellisten infrastruktuurien tuottamiseksi toimiluvan voimassaolon alkuvaiheessa;

ii) CCB:n käyttämä polkupyöräkohtainen vuosikustannus oli 1 450 euroa, joka vastaa JCD:n tarjouksessa esitettyä määrää ja perustuu näin ollen arvioihin.

(217) JCD ei hyväksy CCB:n kunnallisten verojen neutraloinnin osalta esittämiä määriä (ks. johdanto-osan 164 kappale). JCD:n mukaan CCB:n arvioimien määrien ja todellisten määrien ero johtuu seuraavista syistä:

i) virheellisten veromäärien käyttö: toisin kuin CCB:n laskelmissa oletetaan, ainoastaan muutamat kunnat soveltavat mainostelineisiin veroa, jonka määrä on vuodessa yli 75 euroa neliömetriä kohden;

ii) mekanismin soveltaminen kuntiin, joita se ei koske: CCB näyttää soveltaneen tarkistusmekanismia Etterbeekin, Schaerbeekin ja Saint-Jossen kuntiin, vaikka näiden kuntien kanssa tehdyissä kahdenvälisissä sopimuksissa ei ole asianomaista lauseketta;

iii) mekanismin automaattinen soveltaminen: käytännössä JCD perii tarkistusmekanismin mukaiset määrät vasta sen jälkeen, kun se on laskuttanut käyttömaksun kunnilta. Mainostelineiden pystyttämisestä ja hyödyntämisestä voi kulua jonkin aikaa ennen kuin nämä määrät peritään tarkistuslausekkeiden mukaisesti.

(218) Mainostulojen osalta CCB on JCD:n mukaan arvioinut JCD:n soveltamien alennusten määrän todellista alhaisemmaksi: alennusten osuus on lähempänä [60–70] kuin 40:tä prosenttia. Kun käytetään asianmukaista alennusten määrää, mainostulot jäävät paljon CCB:n esittämiä arvioita pienemmiksi (lähes puolta pienemmiksi).

(219) JCD ei myöskään hyväksy CCB:n esittämää määrää, joka koskee mainostelineiden ilmaista hyödyntämistä (ks. johdanto-osan 165 kappale). JCD:n mukaan CCB ei ota huomioon sitä, että Villo-toimiluvassa määrättyä mainostelineiden hyödyntämistä ei voida erottaa polkupyörien julkisen vuokrauspalvelun tarjoamisesta. Mainostulojen tarkoituksena on nimittäin rahoittaa tätä julkista palvelua.

(220) JCD katsoo, että tämä mainostelineiden hyödyntäminen on otettu huomioon Villo-toimiluvan rahoituksessa, sillä se hyödyntää Villo-sopimuksen telineitä vastikkeena niistä huomattavista kustannuksista, joita polkupyörien julkisen vuokrauspalvelun tarjoamisesta aiheutuu.

### 4.5 **Belgian lisähuomautukset**

(221) Villo-sopimuksen voimassaoloajan (ks. johdanto-osan 161 kappale) osalta myös Belgian viranomaiset huomauttavat, että Villo-sopimuksen tekohetkellä sovellettuun vuonna 2005 tehtyyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaan päätökseen ei sisältynyt mitään julkisen palvelun tarjoamisen kestoa rajoittavaa määräystä (ks. johdanto-osan 181 kappale). Lisäksi Belgian viranomaiset katsovat, että Villo-toimiluvan voimassaoloajan pidentäminen lisäsopimuksella oli perusteltua seuraavista kolmesta syystä:

i) sopimuksen toimeenpano oli viivästynyt osapuolten tahdosta riippumattomien olosuhteiden takia;

ii) Villo-sopimuksen kaksi vaihetta haluttiin sovittaa yhteen: sopimuksen kahden vaiheen kestoksi oli alun perin määrätty 15 vuotta, vaikka vaiheet käynnistettiin eri ajankohtina. Tämä olisi käytännössä johtanut tilanteeseen, jossa vaiheella 1 ja vaiheella 2 olisi kaksi eri päättymispäivää (kuten lisäsopimuksen johdanto-osassa todetaan); ja

iii) JCD:n hyödyntämien mainoskalusteiden määrä pieneni Villo-sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen seurauksena.

### 4.6 **Villo-sopimuksen toinen lisäsopimus**

(222) Brysselin pääkaupunkialueen hallitus ja JCD allekirjoittivat 29 päivänä maaliskuuta 2018 Villo-sopimukseen liittyvän lisäsopimuksen. Tämä lisäsopimus otettiin käyttöön, jotta pystyttäisiin valvomaan aiempaa tarkemmin ja säännönmukaisemmin sitä, että liiallisia korvauksia ei makseta.

(223) Lisäsopimuksessa määrätään, että JCD:n tulee toimittaa pääkaupunkialueelle erillisen kustannuslaskelmansa tulokset. Tuloksista on käytävä ilmi Villo-toimiluvasta saadut tulot (tulotiedoissa on eriteltävä käyttäjien suorittamista maksuista saatavat tulot, mainostulot, vapautus alueellisesta käyttömaksusta ja kunnallisten verojen korotuksen neutralointi) sekä toimiluvasta aiheutuneet kustannukset (kustannustiedoissa on eriteltävä toimintakustannukset, palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ja Villo-palveluun liittyvien investointien poistot).

(224) Lisäsopimuksessa määrätään, että kunakin vuonna JCD:n vuotuisesta tilintarkastuksesta vastaavan tilintarkastajan, jäljempänä 'tilintarkastaja', on tarkastettava, että JCD:n noudattamat erillisen kirjanpidon periaatteet ovat vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen mukaiset. Erillisen kirjanpidon tulokset on toimitettava vuosittain erikoistilintarkastajalle sen jälkeen, kun tilintarkastaja on tehnyt oman tarkastuksensa.

(225) Erikoistilintarkastaja tarkastaa vuosittain, että se suhdeluku, joka saadaan jakamalla kertynyt vuotuinen toiminnan tulos (EBIT) Villo-toimiluvan käyttöön liittyvillä (vuodesta 2009 saakka) kertyneillä vuotuisilla kustannuksilla, ei ylitä [10–20] prosentin kynnysarvoa ([61]). Jos kynnysarvo ylittyy, ja sen mukaan, miten suuresta ylityksestä on kyse, alueellisen käyttömaksun määrä, jonka maksamisesta JCD on vapautettu, ja sen lisäksi tuleva määrä, joka aiheutuu kunnallisiin veroihin liittyvien toimenpiteiden vaikutuksesta, maksetaan sitä edeltävältä vuodelta takautuvasti kokonaisuudessaan tai osittain.

(226) Lisäsopimuksessa määrätään myös, että tilintarkastaja tarkastaa tällä menetelmällä sen, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu ajanjaksolla 2009–2017, ja laatii tästä koosteen, joka esitetään hallintokomitealle. Kooste oli määrä laatia viipymättä asianomaisen lisäsopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

### 4.7 **Toista lisäsopimusta edeltäneiden toimenpiteiden arviointi**

(227) Komissio arvioi erikseen lisäsopimusta edeltänyttä ajanjaksoa (ks. johdanto-osan 222 kappale) ja lisäsopimuksen jälkeistä ajanjaksoa.

#### 4.7.1 *SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki*

(228) Kriteereitä, joiden perusteella valtiontukien olemassaolo voidaan määrittää, on kuvattu johdanto-osan 70–71 kappaleessa. Johdanto-osan 229–249 kappaleessa tarkistetaan, täyttyvätkö nämä kriteerit kunkin seuraavan toimenpiteen osalta: vapautus julkisen omaisuuden hallinnasta perittävistä alueellisista käyttömaksuista, kunnallisten verojen korotuksen neutralointi ja alueellisten verojen mahdollisilta tulevilta muutoksilta suojaava lauseke (ks. johdanto-osan 22 kappale).

([61]) Tämä vastaa tuloista laskettua tavanomaista [10–20] prosentin suhdelukua.

4.7.1.1 Valtion toiminnaksi katsominen ja valtion varat

(229) Kriteereitä, joiden perusteella voidaan määrittää, onko kyse valtion toiminnasta ja liittyykö toimenpiteisiin valtion varojen olemassaoloa, on kuvattu johdanto-osan 72–73 kappaleessa.

Valtion toiminnaksi katsominen

(230) Sitä ei kiistetä, että Brysselin pääkaupunkialue on myöntänyt Villo-toimiluvan ja että alue on myöntänyt lisätoimenpiteitä toimiluvan myöntämisen jälkeen (ks. johdanto-osan 19–22 kappale). Kiistanalaiset toimenpiteet on näin ollen katsottava valtion toiminnaksi.

Valtion varat

(231) Brysselin pääkaupunkialueen sekä sen alueeseen kuuluvien eri kuntien menettämät tulot, jotka liittyvät kiistanalaisiin toimenpiteisiin, merkitsevät tulonmenetyksiä julkishallinnolle, ja vastaavasti sama määrä valtion varoja on näin ollen siirretty JCD:lle.

(232) Kyseessä ovat nimenomaisesti seuraavat valtion varat: i) tulonmenetys, joka johtuu siitä, että Brysselin pääkaupunkialueen julkisen omaisuuden hallinnasta perittävästä käyttömaksusta on myönnetty kahdeksan neliömetrin kokoisten mainostelineiden osalta vapautus, jonka suuruus on enintään [50 000–150 000] euroa vuodessa; ii) tulojen menetys, joka liittyy alueellisten verojen mahdollisen korotuksen neutralointiin ja joka vastaa tämän korotuksen määrää; ja iii) tulojen menetys, joka liittyy kunnallisten verojen mahdollisen korotuksen neutralointiin ja joka vastaa tämän korotuksen määrää kuitenkin niin, että enimmäismäärä on [250 000–350 000] euroa vuodessa (ks. johdanto-osan 22 kappale).

(233) Villo-polkupyöränvuokrausjärjestelmää rahoitetaan asiakkaiden suorittamien maksujen ohella myös mainostelineiden hoidolla ja hyödyntämisellä. Mainostulot sekä toimilupapalvelun käyttäjien maksut ovat puhtaasti yksityisiä varoja, eikä niitä pidä luokitella valtion varoiksi.

(234) Komissio katsoo, että JCD:n hankkimissa mainostuloissa ei selvästikään ole kyse valtion varoista siltä osin kuin nämä mainostulot saadaan JCD:n ja sen asiakkaiden välisistä yksityisistä sopimuksista, joissa valtio ei ole ollut millään tavoin osallisena.

(235) Ei myöskään voida katsoa, että Brysselin pääkaupunkialue luopuisi valtion varoista yksinkertaisesti siksi, että se ei itse harjoita jotakin tiettyä taloudellista toimintaa. Tällainen valtion varojen määrittelytapa olisi hyvin laaja, eikä se antaisi valtiolle mahdollisuutta myöntää lupaa alueellaan harjoitettavalle toiminnalle tarkistamatta etukäteen, että se ei itse pysty harjoittamaan asianomaista toimintaa.

4.7.1.2 Taloudellisen edun olemassaolo

(236) Kriteereitä, joiden perusteella voidaan määrittää valikoivan taloudellisen edun olemassaolo, on kuvattu johdanto-osan 82 ja 83 kappaleessa.

(237) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa alueellisista käyttömaksuista myönnetyn vapautuksen ja kunnallisten käyttömaksujen korotuksen neutraloinnin ansiosta JCD:n ei ole täytynyt vastata sellaisista kustannuksista, jotka olisivat muuten kuluttaneet sen varoja, ja näin ollen nämä toimenpiteet ovat hyvinkin luonteeltaan sellaisia, että JCD saa niistä etua.

(238) Belgian viranomaiset kuitenkin katsovat, että lisätoimenpiteitä on pidettävä Altmark-tuomion synnyttämän oikeuskäytännön piiriin kuuluvina korvauksina julkisesta palvelusta.

(239) Altmark-tuomiossa Euroopan unionin tuomioistuin täsmensi, että korvauksessa, joka myönnetään valtion varoista sellaisten kustannusten kattamiseen, jotka liittyvät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen, ei ole kyse edusta, mikäli seuraavat neljä kumulatiivista edellytystä täyttyvät ([62]):

i) tuensaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi;

ii) ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi;

([62]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, ECLI:EU:C:2003:415, 87–95 kohta.

iii) korvaus ei voi ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto; ja

iv) silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä.

(240) Toisen Altmark-edellytyksen osalta komissio huomauttaa, että toimenpiteiden myöntämisen hetkellä ei tiedetty, millainen taloudellinen vaikutus vasta tarjouskilpailun jälkeen laaditussa sopimuksessa määrätyillä lisätoimenpiteillä ja eritoten kunnallisten käyttömaksujen korotuksen neutraloinnin kaltaisella toimenpiteellä olisi Brysselin pääkaupunkialueelle, sillä tämä vaikutus riippuu täysin kunnallisten verojen tulevasta kehityksestä. Koska tämän toimenpiteen taloudellista enimmäisvaikutusta ei rajoitettu, komissio ei pidä sitä täysin läpinäkyvänä.

(241) Kolmannen Altmark-edellytyksen osalta todetaan, ettei ennen arvioitujen lisätoimenpiteiden myöntämistä ollut tarkistettu, ettei JCD:n toimiluvan käytöstä perimä korvaus ylittäisi sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita toimiluvasta johtuvien velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot sekä kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto.

(242) Tämän lisäksi komissio katsoo neljännen Altmark-edellytyksen osalta, että koska tiettyjä toimenpiteitä on myönnetty tarjouskilpailun jälkeen, ei ole selvää, voidaanko katsoa, että tämän tarjouskilpailun Altmark-tuomion mukainen tavoite (sen toimijan valitseminen, joka kykenee tuottamaan palvelun julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin) olisi tullut saavutetuksi. On nimittäin niin, että sen jälkeen, kun kaikki korvaustoimenpiteet eivät enää sisällykään kyseessä olevaan tarjouspyyntöön, on vaikeaa tehdä päätelmää siitä, pystytäänkö tällaisella tarjouskilpailulla valitsemaan se toimija, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun vähäisimmin kustannuksin, vaikka itse tarjouskilpailumenettely olisikin läpinäkyvä.

(243) Johdanto-osan 240–242 kappaleessa esitetyistä syistä komissio katsoo, että Altmark-oikeuskäytännön edellytykset eivät täyty käsiteltävänä olevassa tapauksessa ja että näin ollen JCD todellakin saa taloudellista etua tarjouskilpailun jälkeen päätetyistä valtion varojen lisäsiirroista.

(244) Tämän edun määrän laskennan osalta Belgian viranomaiset ovat alun perin arvioineet, että kunnallisten verojen neutraloinnin arvo olisi enintään noin [50 000–100 000] euroa vuodessa. Tässä laskelmassa otettiin kuitenkin huomioon se, että kunnat soveltavat yleensä alennettua veroa julkisiin palveluihin, kun taas kaupallisten toimijoiden suorittaman veron vakiomäärä on tätä suurempi. Belgian viranomaiset katsovat eduksi ainoastaan julkisille palveluille yleisesti myönnetyn, muita edullisemman verotason ja JCD:hen Villo-toimiluvan yhteydessä tosiasiallisesti sovelletun verotason välisen erotuksen. Komissio puolestaan katsoo, että JCD:lle tosiasiallisesti myönnetty etu vastaa veron vakiomäärän ja JCD:ltä perityn veron määrän välistä erotusta. Belgian viranomaisten alkuperäisten laskelmien mukaan tämä etu voi olla enintään [250 000–350 000] euroa vuodessa ([63]).

(245) Kaiken kaikkiaan JCD saisi vuodessa etua enintään [400 000–500 000] euroa ([50 000–150 000] euroa Brysselin pääkaupunkialueen julkisen omaisuuden hallinnasta perittävästä käyttämaksusta myönnetystä vapautuksesta ja [250 000–350 000] euroa kunnallisia veroja koskevan hintojentarkistuslausekkeen soveltamisen perusteella, ks. johdanto-osan 22 kappale).

4.7.1.3 Valikoivuus

(246) Kriteereitä, joilla voidaan arvioida toimenpiteen valikoivuutta, on kuvattu johdanto-osan 97 kappaleessa.

([63]) Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 82 kappale.

(247) Koska kiistanalaisissa toimenpiteissä on kyse yksittäisistä tukitoimenpiteistä, taloudellisen edun määrityksen (ks. johdanto-osan 236–245 kappale) perusteella voidaan olettaa, että toimenpiteet ovat valikoivia ([64]). Koska mikään ei viittaa päinvastaiseen, käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan soveltaa tätä oletusta, ja se on riittävä peruste toimenpiteiden toteamiselle valikoiviksi.

4.7.1.4 Kilpailun vääristyminen ja vaikutukset jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

(248) Samoista syistä, jotka on jo esitetty johdanto-osan 103–121 kappaleessa, lisätoimenpiteillä, jotka JCD:lle myönnettiin Villo-toimilupaa varten, on vaikutuksia, jotka voivat mahdollisesti vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

4.7.1.5 Päätelmä tuen olemassaolosta

(249) Edellä esitettyjen huomioiden perusteella komissio arvioi, että kumulatiiviset valtiontukikriteerit täyttyvät niiden lisätoimenpiteiden osalta, jotka liittyvät JCD:lle annettuun julkisen palvelun Villo-toimilupaan Brysselin pääkaupunkialueella, ja näin ollen kyseiset toimenpiteet ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

4.7.2 *Tuen sääntöjenmukaisuus*

(250) Komissio toteaa, että kantelun tässä osiossa tarkoitettuja lisätoimenpiteitä, jotka sisältävät SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia, ei ole ilmoitettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(251) Belgian viranomaiset kuitenkin katsovat, että mikäli asianomaisissa toimenpiteissä olisi kyse valtiontuista, nämä tuet olisivat julkisesta palvelusta maksettavia korvauksia, jotka soveltuvat sisämarkkinoille kyseisten toimien toteutushetkellä sovelletun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella (toimenpiteiden myöntämishetkellä voimassa oli vuonna 2005 tehty yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskeva päätös, joka on sittemmin korvattu vuonna 2012 tehdyllä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevalla päätöksellä). Mainituissa kahdessa säädöksessä sellaiset toimenpiteet vapautetaan ilmoitusvaatimuksesta, jotka täyttävät säädöksissä asetetut sisämarkkinoille soveltuvuuden edellytykset ([65]).

(252) Toimenpiteiden katsomiseen sisämarkkinoille soveltuviksi riittää, että ne täyttävät niiden myöntämishetkellä sovelletussa vuonna 2005 tehdyssä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevassa päätöksessä vaaditut edellytykset. Yhteensoveltuvuutta vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen kanssa arvioidaan seuraavassa.

4.7.3 *Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella*

4.7.3.1 Soveltamisala

(253) Vuonna 2005 tehty yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskeva päätös koskee ainoastaan palveluita, jotka katsotaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. Oikeuskäytännöstä seuraa, että kun tätä kysymystä ei säädellä unionin tasolla alakohtaisella säännöstöllä, jäsenvaltioilla on paljon harkintavaltaa sellaisten palveluiden määrittelyssä, jotka voidaan luokitella yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. Komission tehtävänä on valvoa, että määrittelyssä ei tehdä ilmeisiä virheitä.

(254) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa komissio katsoo, että ilmeistä virhettä ei ole tehty, koska palvelu vastaa kansalaisten tarpeeseen, jota ei olisi voitu tyydyttää samoin ehdoin ilman valtion osallistumista (käyttäjien suorittamien maksujen määrä ei esimerkiksi riitä kattamaan palvelun kustannuksia). On niin ikään kiinnostavaa panna merkille, että tätä kysymystä käsitellyt Belgian perustuslakituomioistuin on vahvistanut, että automatisoitu Villo-polkupyöränvuokrausjärjestelmä on luonteeltaan julkinen palvelu ([66]).

([64]) Unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2005, komissio v. MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, 60 kohta. Unionin tuomioistuimen tuomio 30.6.2016, Belgian kuningaskunta v. komissio, C-270/15 P, ECLI:EU:C:2016:489, 49 kohta. Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 13.12.2017, Helleenien tasavalta v. komissio, T-314/15, ECLI:EU:T:2017:903, 79 kohta.

([65]) Ks. vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen ja vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 3 artikla.

([66]) Ks. Belgian perustuslakituomioistuimen tuomio 68/2012, 31.5.2012.

(255) Vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti päätöstä sovelletaan sellaisiin alle 30 miljoonan euron vuotuisiin valtiontukiin, jotka myönnetään korvauksina julkisista palveluista yrityksille, joiden kaikkien toimintojen yhteenlaskettu keskimääräinen vuosiliikevaihto ennen veroja kahdelta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksiantamista edeltäneeltä tilikaudelta on alle 100 miljoonaa euroa.

(256) Belgian viranomaisten arvioiden mukaan JCD:lle annetun tuen kokonaismäärä, joka koostuu julkisen omaisuuden hallinnasta perittävästä käyttömaksusta annetusta vapautuksesta ja kunnallisten verojen korotuksen neutraloinnista, alittaa selvästi 30 miljoonan euron vuotuisen kynnysarvon, koska tuen enimmäismäärä on [400 000–500 000] euroa vuodessa (ks. johdanto-osan 245 kappale). Tämän lisäksi vuotuinen liikevaihto oli vuosina 2006–2007 huomattavasti alle 100 miljoonaa euroa. Tämän perusteella vuonna 2005 tehtyä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaa päätöstä voitaisiin siis soveltaa.

#### 4.7.3.2 Vaatimusten noudattaminen

(257) Vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 4 artiklassa edellytetään seuraavaa: ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen annetaan yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla, jonka muodon jokainen jäsenvaltio voi itse määrittää. Tällaisessa asiakirjassa tai tällaisissa asiakirjoissa on mainittava erityisesti: – – järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin.”

(258) Selkeä ja nimenomainen kuvaus järjestelyistä liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin sisällytettiin JCD:n toimeksiantoon vasta 29 päivänä maaliskuuta 2018, kun Villo-sopimuksen toinen lisäsopimus hyväksyttiin (ks. johdanto-osan 222–226 kappale). Tämän vuoksi komissio katsoo, että tätä vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen vaatimusta ei ole noudatettu ja etteivät asianomaiset tuet sovellu sisämarkkinoille vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

### 4.7.4 *Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella*

#### 4.7.4.1 Soveltamisala

(259) Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 10 artiklan b kohdassa säädetään, että ”kaikki ennen tämän päätöksen voimaantuloa käyttöön otettu tuki, joka ei ollut päätöksen 2005/842/EY mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvaa ja jota ei ollut vapautettu ilmoitusvaatimuksesta, mutta joka täyttää tämän päätöksen edellytykset, soveltuu sisämarkkinoille ja on vapautettu ennakkoilmoitusvaatimuksesta”. Edellä todetun nojalla komissio katsoo, että tukea on näin ollen arvioitava vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

(260) Kuten johdanto-osan 253 ja 254 kappaleessa on selostettu, komissio katsoo, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun määrittelyssä ei ole tehty ilmeistä virhettä. Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan päätöstä sovelletaan korvauksina julkisesta palvelusta myönnettäviin valtiontukiin, jotka ovat alle 15 miljoonaa euroa vuodessa. Belgian viranomaisten arvioiden mukaan JCD:lle myönnetyn tuen kokonaismäärä on hyvin selvästi tätä kynnysarvoa pienempi (ks. johdanto-osan 245 kappale). Tämän perusteella vuonna 2012 tehtyä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaa päätöstä voitaisiin siis soveltaa.

#### 4.7.4.2 Vaatimusten noudattaminen

(261) Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen (kuten myös vuonna 2005 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen) 4 artiklassa edellytetään seuraavaa: ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen annetaan yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla, jonka muodon jokainen jäsenvaltio voi itse määrittää. Tällaisessa asiakirjassa tai tällaisissa asiakirjoissa on mainittava erityisesti: – – järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin.”

(262) Kuten johdanto-osan 258 kappaleessa on selostettu, komissio katsoo, ettei kyseistä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen vaatimusta ole noudatettu ja etteivät asianomaiset tuet sovellu sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella.

4.7.5 *Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden perusteella*

4.7.5.1 Soveltamisala

(263) Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen annetun komission tiedonannon, jäljempänä 'yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevat vuoden 2012 puitteet' ([67]), 7 kohdassa todetaan seuraavaa: "Tässä tiedonannossa vahvistettuja periaatteita sovelletaan julkisesta palvelusta maksettavaan korvaukseen ainoastaan silloin, kun korvaus on [vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan] päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle kuuluvaa valtiontukea." Edellä todetun nojalla komissio katsoo, että tukea on näin ollen arvioitava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden perusteella.

(264) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 69 kohdan mukaan "[k]omissio soveltaa tässä tiedonannossa vahvistettuja periaatteita sääntöjenvastaiseen tukeen, josta se tekee päätöksen 31 päivän tammikuuta 2012 jälkeen, vaikka tuki olisi myönnetty jo ennen kyseistä päivämäärää". Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevia vuoden 2012 puitteita voidaan näin ollen soveltaa Villo-toimiluvan alusta alkaen.

4.7.5.2 Vaatimusten noudattaminen

(265) Komissio tarkistaa, onko tuki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 2 jaksossa vahvistettujen edellytysten mukainen, ja ottaa samalla huomioon sen, että puitteiden 61 kohdan mukaan "[t]ämän tiedonannon 14, 19, 20, 24, 39, 51–59 kohtaa ja 60 kohdan a alakohtaa ei sovelleta tukeen, joka täyttää [vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan] päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa vahvistetut edellytykset". Kuten edellä on osoitettu (ks. johdanto-osan 260 kappale), käsiteltävänä oleva tuki täyttää kyseiset edellytykset.

Varsinainen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu

(266) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 12 kohdan mukaan "[t]uki on myönnettävä varsinaisiin – – SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin". Komissio katsoo, että Villo-sopimuksen hoitamisessa on kyse varsinaisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta (ks. johdanto-osan 253–254 kappale).

Julkisen palvelun velvoitteet ja korvauksen laskentaa koskevat säännöt täsmentävän toimeksiantoasiakirjan tarve

(267) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 15 kohdassa todetaan seuraavaa: "Vastuu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta on annettava kyseiselle yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla, jonka muodosta jokainen jäsenvaltio voi itse päättää." Puitteiden 16 kohdan mukaan tällaisessa asiakirjassa on erityisesti täsmennettävä julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto; näitä velvoitteita hoitava yritys ja tarvittaessa asianomainen alue; yritykselle mahdollisesti myönnettyjen yksin- tai erityisoikeuksien luonne; korvausmenetelmä ja korvauksen laskennassa, seurannassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit; järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin.

(268) Belgian viranomaiset määrittelivät Villo-toimiluvan Villo-sopimuksessa julkisen palvelun toimiluvaksi. Lisäksi alueen parlamentti antoi 25 päivänä marraskuuta 2010 määräyksen, jolla säädellään julkisen Villo-palvelun hoitoa.

(269) Villo-sopimuksessa asianomaisen julkisen palvelun määritelmänä on "automatisoidun polkupyöränvuokrausjärjestelmän tarjoaminen käyttöön kaikkialla Brysselin pääkaupunkialueella hallituksen alaisuudessa sen asettamien vähimmäisehtojen mukaisesti siten, että toimiluvan haltija kantaa kustannukset ja riskit". Sopimuksessa vahvistetaan toimiluvan käyttäjälle kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet. Asiakirjassa kuvataan palvelun sisältö, maantieteellinen alue ja se, miten palvelu tuotetaan. Siinä kuvataan myös palvelun käyttäjiin sovellettava hinnoittelujärjestelmä.

(270) **Toimeksiannon voimassaoloaika**: toimiluvan voimassaoloajaksi oli asetettu 15 vuotta, ja sitä pidennettiin kahdella vuodella ja neljällä kuukaudella (ks. johdanto-osan 161 kappale) toimilupaan 9 päivänä kesäkuuta 2011 liitetyssä lisäsopimuksessa. Tätä voimassaoloa perustellaan välttämättömien investointien huomattavuudella. Tätä havainnollistaa eritoten se, että JCD on kärsinyt merkittäviä taloudellisia tappioita ja on tehnyt voittoa vasta vuodesta 2016 alkaen (ks. jäljempänä oleva taulukko 1).

([67]) EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4.

(271) **Korvauksen parametrit**: tarkasteltavana olevia tukitoimenpiteitä (lisätoimenpiteitä) koskevan korvauksen parametrit määritellään Villo-sopimuksessa selkeästi.

(272) **Sen varmistaminen, ettei korvauksia makseta liikaa:** valvonnan toteuttaminen sen varmistamiseksi, ettei korvauksia makseta liikaa, on edellytys tuen sisämarkkinoille soveltuvuudelle sekä vuonna 2012 tehdyssä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevassa päätöksessä (ks. päätöksen 4 artiklan e kohta) että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevissa vuoden 2012 puitteissa (ks. puitteiden 16 kohdan e alakohta). Komissio päätteli johdanto-osan 262 kappaleessa, ettei vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 4 artiklan e kohdan vaatimusta noudatettu käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Tilintarkastajan, nimittäin KPMG-tilintarkastusyhteisön, tekemistä tarkastuksista käy kuitenkin ilmi, ettei liiallisia korvauksia ole tosiasiassa maksettu vuosina 2009–2017 (ks. alla oleva taulukko 1).

*Taulukko 1*

**Sen varmistaminen, ettei korvauksia ole maksettu liikaa**

| | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Total |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Mainostulot kahden neliömetrin telineistä | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Tulot polkupyörien lokasuojien hyödyntämisestä mainontaan | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Mainostulot kahdeksan neliömetrin telineistä | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Tulot käyttäjien suorittamista maksuista | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Tulot verojen laskutuksesta (kahden neliömetrin telineet) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Tulot verojen laskutuksesta (kahdeksan neliömetrin telineet) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Kokonaistulot (A) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Alueellinen käyttömaksu | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Tulot hintojentarkistuslausekkeesta | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Julkisen palvelun kokonaiskorvaus (B) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Mainosverot | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Suorat toimintakustannukset | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Poistot | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Kokonaiskustannukset (C) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Toiminnan tulos (D) = (A) + (B) - (C) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |
| Kannattavuus (E) = (D) / (C) | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] | […] |

(273) CCB on tehnyt useita huomautuksia, jotka koskevat sen varmistamista, ettei korvauksia makseta liikaa.

(274) Yhtäältä CCB katsoo, ettei mainostelineiden pystytykseen ja hyödyntämiseen liittyviä kustannuksia voida ottaa huomioon JCD:lle myönnetyn korvauksen laskennassa (ks. johdanto-osan 162 kappale). Lisäksi CCB katsoo, että julkisen omaisuuden ilmainen hyödyntäminen mainontaan (jota se nimittää vapautukseksi kunnan julkisen omaisuuden hallinnasta perittävästä käyttömaksusta) pitäisi kvantifioida suhteessa mainostelineiden arvoon (ks. johdanto-osan 165 kappale).

(275) Komissio katsoo, että mainostelineet tulee ottaa huomioon silloin, kun halutaan varmistaa, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu. Komissio tekee tämän ottamalla huomioon näistä telineistä tosiasiallisesti saadut tulot ja niistä tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset. Tässä yhteydessä ei ole mitään tarvetta käyttää viitekohtana tauluista tehtyä arviointia, koska sekin riippuisi niistä tuloista ja kustannuksista, joita tällaisista telineistä voi syntyä (ks. edellä oleva taulukko 1). Mikäli mainostelineiden käyttöarvo on suurempi kuin on tarpeen Villo-toimiluvan käytöstä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, tästä epätasapainosta on tällä laskentatavalla pääteltävä, että korvauksia on maksettu liikaa.

(276) CCB kiistää kunnallisista veroista annettuun vapautukseen perustuvan tuen määrän (ks. johdanto-osan 164 kappale). JCD on havainnut CCB:n laskelmissa useita virheitä (ks. johdanto-osan 217 kappale). Komissio kuitenkin huomauttaa, että vaikka tuen vuotuinen määrä olisi ollut 650 000 euroa, kuten CCB väittää, julkisen tehtävän hoito pysyi kaiken kaikkiaan tappiollisena vuosina 2009–2017.

(277) Sen CCB:n esittämän väitteen osalta, jonka mukaan JCD:lle Villo-sopimuksen hoitamisesta aiheutuneet kustannukset olisivat olleet selvästi pienemmät kuin alun perin oli ilmoitettu (ks. johdanto-osan 209 kappale), on riittävää todeta, että se, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu, varmistetaan JCD:lle aiheutuneiden todellisten kustannusten eikä ennusteiden tai arvioiden perusteella.

(278) Päätelmänään komissio toteaa, että JCD:lle ei ole maksettu liiallisia korvauksia yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän Villo-palvelun tuottamisesta vuosina 2009–2017.

(279) Komissio katsoo, ettei sellaisen valvontamekanismin olemassaolo, jolla varmistetaan, ettei liiallisia korvauksia makseta, ole oikeastaan välttämätön muuta kuin siinä tapauksessa, että tuki halutaan todeta soveltuvaksi sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella tilanteessa, jossa valtio on vastuussa sen valvonnasta, että liiallisia korvauksia ei makseta, sekä siinä tapauksessa, että tuki halutaan todeta soveltuvaksi sisämarkkinoille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden nojalla ilmoitettujen toimenpiteiden osalta tilanteessa, jossa komissio tukeutuu kyseiseen valvontamekanismiin mahdollisten tulevaisuudessa maksettavien liiallisten korvausten välttämiseksi ja jossa komissio ei varmista jälkikäteen, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu. Silloin, kun komissio varmistaa jälkikäteen sen, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu, tämä muodollinen edellytys menettää tarkoituksensa, joka on mahdollisten liiallisten korvausten välttäminen. Siinä tapauksessa, että komissio suorittaa varmistuksen jälkikäteen, kaikki todetut liialliset korvaukset on perittävä takaisin valvonnan olemassaolosta riippumatta, ja toisaalta, mikäli todetaan, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu, tämä riittää tältä osin tyydyttämään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden sisämarkkinoille soveltuvuuden vaatimukset.

(280) Tässä tapauksessa komissio katsoo, että silloin, kun liiallisia korvauksia ei ole maksettu, sillä, että jäsenvaltion valvonta on ollut puutteellista, on vain vähäistä merkitystä sikäli kuin tämän edellytyksen tavoite (se, että liiallisia korvauksia ei makseta) on saavutettu. On huomattava, että tapauksissa, joissa komissio on antanut kielteisiä päätöksiä ja määrännyt julkisesta palvelusta maksetut korvaukset perittäviksi takaisin (silloin, kun julkisen palvelun määrittelyssä ei ole tehty ilmeistä virhettä), nämä takaisinperinnät ovat koskeneet ainoastaan komission laskemia liiallisia korvauksia eikä jäsenvaltion toteuttaman valvonnan laadulla ole ollut tähän vaikutusta ([68]). Kaikissa näissä tapauksissa jäsenvaltio ei joko valvonut lainkaan liiallisia korvauksia tai valvonta oli puutteellista (mistä liiallisten korvausten maksaminen johtui). Vaihtoehtona olisi ollut tällaisessa tilanteessa se, että komissio olisi vaatinut kaikkien julkisen palvelun hoitajalle myönnettyjen julkisesta palvelusta suoritettavien korvausten perimistä takaisin, vaikka tämä olikin tuottanut julkisen palvelun, vain sen perusteella, että riittävää valvontamekanismia ei ole ollut, ja riippumatta liiallisten korvausten todellisesta määrästä.

(281) Tällainen lähestymistapa voisi äärimmäisessä tapauksessa johtaa siihen, että kaikki julkisen palvelun hoitajalle myönnetyt korvaukset perittäisiin takaisin, vaikka liiallisia korvauksia ei olisikaan maksettu. Komissio katsoo, että tällainen lähestymistapa olisi vastoin SEUT-sopimuksen periaatteita, jotka koskevat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden keskeisiä tehtäviä Euroopan unionissa, ja eritoten vastoin SEUT-sopimuksen 14 artiklaa, jossa määrätään, että unionin on huolehdittava siitä, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut toimivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja sellaisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä.

(282) Komissio katsoo näin ollen, että edellytyksen, joka koskee sen varmistamista, että liiallisia korvauksia ei makseta, voidaan katsoa täyttyvän käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

Komission direktiivin 2006/111/EY ([69]) noudattaminen

(283) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 18 kohdan mukaan ”[t]uki katsotaan sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan perusteella ainoastaan silloin, kun yritys noudattaa soveltuvin osin direktiiviä 2006/111/EY”.

(284) Erillisen kirjanpidon osalta JCD:n kustannuslaskelmiin liittyi tiettyjä epävarmuustekijöitä, jotka koskivat erityisesti sitä tapaa, jolla kansallisesti neuvotelluista sopimuksista saadut tulot kohdennettiin Villo-toimiluvan alaisiin telineisiin (ks. johdanto-osan 184 kappale). Villo-sopimukseen liitetyn toisen lisäsopimuksen hyväksymisestä saakka (ks. 4.6 jakso) tilintarkastaja on tarkastanut JCD:n noudattamat erillisen kirjanpidon periaatteet vuosittain. Tämä tarkastus on tehty myös koko kuluneelle ajanjaksolle (vuodet 2009–2017), ja Belgian viranomaisten ja JCD:n esittämien huomautusten perusteella (ks. johdanto-osan 196, 214 ja 215 kappale) komissio arvioi, että kustannuslaskentajärjestelmä noudattaa direktiivin 2006/111/EY vaatimuksia ja että varmistus siitä, että liiallisia korvauksia ei ole maksettu (ks. edellä oleva taulukko 1), toteutetaan asianmukaisen erillisen kirjanpidon perusteella.

Välttyminen liiallisilta korvauksilta

(285) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden 49 kohdan mukaan ”[j]äsenvaltioiden on varmistettava, että – – yritysten saama korvaus ei ylitä määrää, joka on määritetty tässä jaksossa vahvistettujen vaatimusten mukaisesti”.

([68]) Ks. tältä osin erityisesti 25 päivänä tammikuuta 2012 asiassa SA.14588 tehty päätös sekä 10 päivänä heinäkuuta 2018 asiassa SA.37977 tehty päätös.

([69]) Jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta 16 päivänä marraskuuta 2006 annettu komission direktiivi 2006/111/EY (EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17).

(286) Kuten johdanto-osan 272 kappaleessa on selostettu, JCD:lle ei ole maksettu kuluneella ajanjaksolla liiallisia korvauksia.

Päätelmä

(287) Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella komissio päättelee, että JCD:lle Villo-sopimuksessa myönnetyt tukitoimenpiteet soveltuvat sisämarkkinoille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden perusteella toisen lisäsopimuksen hyväksymistä edeltäneellä Villo-toimilupakaudella eli 5 päivän joulukuuta 2008 ja 29 päivän maaliskuuta 2018 välisellä ajalla.

### 4.8 **Toisen lisäsopimuksen jälkeisten toimenpiteiden arviointi**

#### 4.8.1 *SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki*

(288) JCD:lle Villo-sopimuksessa myönnettyjä toimenpiteitä ei muuteta toisessa lisäsopimuksessa, joten komission arvio valtiontukien olemassaolosta (ks. johdanto-osan 229–249 kappale) pysyy ennallaan.

#### 4.8.2 *Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella*

(289) Toisessa lisäsopimuksessa on korjattu aiemmassa toimeksiannossa havaittuja puutteita (ks. johdanto-osan 262 kappale), ja siihen on sisällytetty selkeä ja nimenomainen kuvaus järjestelyistä liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin.

(290) Vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 6 artiklassa edellytetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että – – yrityksen saama korvaus ei ylitä 5 artiklan mukaisesti määritettyä määrää [korvauksen määrä ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä aiheutuvien nettokustannusten kattamiseksi, mukaan lukien kohtuullinen voitto]. Niiden on toimitettava komission pyynnöstä asiaa koskevat todisteet. Jäsenvaltioiden on tehtävä säännöllisiä tarkastuksia tai huolehdittava siitä, että tällaisia tarkastuksia tehdään vähintään kolmen vuoden välein toimeksiannon aikana ja sen päätyttyä”.

(291) Tämän lisäksi 6 artiklassa edellytetään, että ”[k]un yrityksen saama korvaus ylittää 5 artiklan mukaisesti määritetyn määrän, jäsenvaltioiden on vaadittava kyseistä yritystä maksamaan takaisin kaikki sen saamat liialliset korvaukset”.

(292) Toisessa lisäsopimuksessa määrätään, että erikoistilintarkastaja tarkastaa vuosittain, että korvauksen määrä ei ylitä sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun harjoittamiseksi, mukaan lukien kohtuullinen voitto. Jos kynnysarvo ylittyy, ja sen mukaan, miten suuresta ylityksestä on kyse, JCD maksaa ylityksen määrän takautuvasti takaisin (ks. johdanto-osan 225 kappale).

(293) Johdanto-osan 289–292 kappaleessa esitettyjen syiden perusteella komissio päättelee, että JCD:lle Villo-sopimuksessa myönnetyt tukitoimenpiteet soveltuvat sisämarkkinoille vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen perusteella toisen lisäsopimuksen hyväksymisestä saakka.

(294) On huomattava, että tämä on todennettu vertaamalla kustannusperusteista voittomarginaalia [10–20] prosentin viitemarginaaliin, joka vastaa [10–20] prosentin tuloperusteista vakiomarginaalia, jota on pidetty kohtuullisena CCB:n ja JCD:n kanssa käydyn yhteydenpidon perusteella ([70]). Kustannusperusteista marginaalia pidettiin tuloperusteista marginaalia parempana, koska näin CCB:n tekemä huomautus voitiin ottaa huomioon (ks. johdanto-osan 213 kappale).

## 5. **VUODEN 1984 SOPIMUKSEEN KUULUVIA MAINOSTELINEITÄ KOSKEVAAN KANTELUN OSIOON LIITTYVIEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUMATTOMIEN TUKIEN TAKAISINPERINTÄ**

(295) Kun komissio toteaa tuen soveltumattomaksi sisämarkkinoille, se on SEUT-sopimuksen mukaan toimivaltainen päättämään, että asianomaisen jäsenvaltion on joko poistettava tuki taikka muutettava sitä ([71]). Euroopan unionin tuomioistuimet ovat myös johdonmukaisesti katsoneet, että jäsenvaltion velvoitteella poistaa tuki, jota komissio pitää sisämarkkinoille soveltumattomana, pyritään palauttamaan aiemmin vallinnut tilanne ([72]).

([70]) Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 109 kappale.
([71]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.7.1973, komissio v. Saksa, 70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13 kohta.
([72]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.3.1990, Belgia v. komissio, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 66 kohta.

(296) Tältä osin unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että tähän tavoitteeseen päästään, kun tuensaaja on maksanut takaisin sääntöjenvastaisesti myönnetyt tukimäärät. Määrät palauttaessaan tuensaaja menettää edun, joka sillä oli ollut sisämarkkinoilla kilpailijoihinsa nähden, ja tuen suorittamista edeltänyt tilanne palaa ennalleen ([73]).

(297) Tämän oikeuskäytännön mukaisesti asetuksen (EU) 2015/1589 16 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”sääntöjenvastaista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta – –”.

(298) Näin ollen, koska kyseiset toimenpiteet on pantu täytäntöön SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti ja niitä pidetään sääntöjenvastaisina ja sisämarkkinoille soveltumattomina tukina, nämä tuet on perittävä takaisin, jotta saadaan palautettua tilanne, joka markkinoilla oli vallinnut ennen niiden myöntämistä. Takaisinperinnän on katettava ajanjakso siitä ajankohdasta lähtien, jona tuki on asetettu tuensaajan käyttöön, siihen ajankohtaan saakka, jona se on tosiasiallisesti peritty takaisin, johdanto-osan 131–141 kappaleessa vahvistetun menetelmän mukaisesti. Perittävien määrien on kerrytettävä korkoa aina niiden tosiasialliseen takaisinperintään saakka.

## 6. **YHTEENVETO PÄÄTELMISTÄ**

### 6.1 **Vuoden 1984 sopimukseen kuuluvia mainostelineitä koskeva kantelun osio**

(299) Komissio arvioi, että se, että JCD on hyödyntänyt tiettyjä vuoden 1984 sopimuksen toimeenpanossa pystytettyjä mainostelineitä Brysselin kaupungin alueella ja ylläpitänyt niitä vielä niille vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen maksamatta vuokraa ja veroa, täyttää kumulatiiviset valtiontukikriteerit ja että näin ollen tämä toimenpide on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(300) Tukitoimenpiteen sääntöjenmukaisuuden osalta komissio toteaa, että kantelun tässä osiossa tarkoitettua toimenpidettä, joka sisältää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ei ole ilmoitettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja että se on pantu täytäntöön. Se on näin ollen sääntöjenvastaista tukea.

(301) Komissio myös katsoo, että tämä tuki ei sovellu sisämarkkinoille ja että tuki on näin ollen perittävä takaisin, pääoma ja korot mukaan lukien, unionin tuomioistuimen CELF-oikeuskäytännön ([74]) mukaisesti.

### 6.2 **Kantelun Villo!-osio**

(302) Komissio katsoo, että Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

(303) Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet soveltuvat kuitenkin sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla.

(304) Sen ajanjakson osalta, joka alkaa toimiluvan voimassaoloajan alkamisajankohdasta 5 päivänä joulukuuta 2008 ja joka päättyy toisen lisäsopimuksen (ks. 4.6 jakso) allekirjoittamiseen 29 päivänä maaliskuuta 2018, komissio katsoo, että Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet täyttävät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden vaatimukset (ks. 4.7 jakso). Näitä tukia ei näin ollen ole syytä periä takaisin, vaikka ne ovatkin sääntöjenvastaista tukea, koska niitä ei ilmoitettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

(305) Sen ajanjakson osalta, joka alkaa toisen lisäsopimuksen allekirjoittamisajankohdasta ja joka päättyy toimiluvan voimassaoloajan umpeutumiseen 16 päivänä syyskuuta 2026, komissio katsoo, että vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen edellytykset täyttyvät edellyttäen, että kyseisessä lisäsopimuksessa vahvistettuja edellytyksiä noudatetaan tiukasti (ks. 4.8 jakso),

([73]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.6.1999, Belgia v. komissio, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64 ja 65 kohta.

([74]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.2.2008, CELF ja Ministre de le Culture and de la Communication (’CELF I’), C-199/06, ECLI:EU:C:2009:79.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

*1 artikla*

JCD:n saama valtiontuki, jonka määrä vastaa niistä mainostelineistä maksamattomia vuokria ja veroja, jotka pystytettiin vuoden 1984 sopimuksen toimeenpanossa Brysselin kaupungin alueelle ja joita ylläpidettiin vielä niille vuoden 1999 sopimuksen liitteessä 10 määrätyn poistamisajankohdan jälkeen, ja jonka Belgia myönsi sääntöjenvastaisesti 15 päivän syyskuuta 2001 ja 21 päivän elokuuta 2010 välisenä aikana vastoin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa, ei sovellu sisämarkkinoille.

*2 artikla*

1. Belgian on perittävä 1 artiklassa tarkoitettu tuki takaisin tuensaajalta.

2. Takaisinperittävistä summista on maksettava korkoa siitä ajankohdasta lähtien, kun ne asetettiin tuensaajan käyttöön, niiden tosiasialliseen takaisinperintään asti.

3. Korot lasketaan komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ([75]) V luvun säännösten mukaisesti.

*3 artikla*

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tehokkaasti.

2. Belgian on huolehdittava siitä, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

*4 artikla*

1. Belgian on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta komissiolle seuraavat tiedot:

a) tuensaajalta perittävä kokonaismäärä (pääoma ja korot);

b) yksityiskohtainen kuvaus tämän päätöksen noudattamiseksi jo toteutetuista tai suunnitelluista toimenpiteistä;

c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.

2. Belgian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä säännöllisesti siihen saakka, kun 1 artiklassa tarkoitetun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on annettava välittömästi komission pyynnöstä kaikki tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on myös annettava yksityiskohtaista tietoa tuensaajalta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

*5 artikla*

1. Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

2. Sen ajanjakson osalta, joka alkaa 5 päivästä joulukuuta 2008 (Villo-sopimuksen allekirjoittamishetkestä) ja päättyy 29 päivään maaliskuuta 2018 (Villo-sopimukseen tehdyn toisen lisäsopimuksen allekirjoittamishetkeen), Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet täyttävät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien vuoden 2012 puitteiden ([76]) vaatimukset ja soveltuvat sisämarkkinoille. Nämä tuet ovat sääntöjenvastaisia, koska niitä ei ole ilmoitettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

([75]) Komission asetus (EY) N:o 794/2004 annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

([76]) Komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4).

3. Sen ajanjakson osalta, joka alkaa 29 päivästä maaliskuuta 2018 (toisen lisäsopimuksen allekirjoittamishetkestä) ja päättyy 26 päivään syyskuuta 2026 (toimiluvan voimassaoloajan umpeutumishetkeen), Villo-sopimuksessa määrätyt toimenpiteet täyttävät vuonna 2012 tehdyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen ([77]) edellytykset ja soveltuvat sisämarkkinoille edellyttäen, että Villo-sopimukseen tehdyssä toisessa lisäsopimuksessa vahvistettuja edellytyksiä noudatetaan tiukasti.

*6 artikla*

Tämä päätös on osoitettu Belgian kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 24 päivänä kesäkuuta 2019.

*Komission puolesta*
Margrethe VESTAGER
*Komission jäsen*

([77]) Komission päätös 2012/21/EU, annettu 20 päivänä joulukuuta 2011, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3).